25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6888 — 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1908 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 18 ՇԱՊԱՆ 1326 — 14 Septembre 1908 — 25me année — N. 6888

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.
» » վեցամեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	100	»
» » վեցամեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

10 ՓԱՐԱ — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — 10 PARAS

آره‌وك
ارمنجه یومی و سیاسی غزته‌سی
صاحب امتیازی قره‌كین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

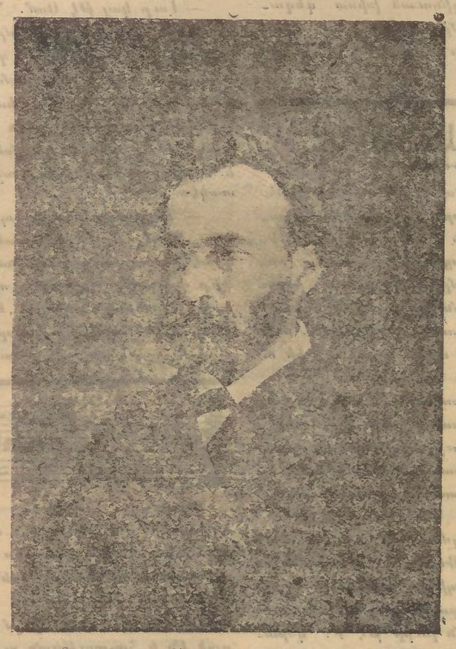

ՄԵԾԱՆՈՒՆ ՎԻՊԱՍԱՆ
ՐԱՖՖԻ
(ՕՐՈՒՆ ՄԻԼՊՈ ԵՐ ՍԿՍԱԾԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ԱՇԽՈՒՅ)

ԼՈՒԲԱԳՐԱՏՍ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ՄԵՐ ԹԵՐԹՕՆԸ
Ռաֆֆիի "Սամուէլ„ը

Օսմանեան Սահմանադրութեան տրած բարիքներուն մէջ, ոչ նուազ թանկագին բարիք մըն է ան որ պիտի ունենանք այսուհետեւ՝ լաւ ընտրութիւններ ընելու ազգային Թեկնածուներու մէջ։ Ու տակաւին մեր դարակիրը մեր օրախնդրութիւնը այն օտար թեկնածուներէն որոնց տեղի տուած է, լրագրութիւնը, չատ անգամ, ակամայ՝ խոնարհելով ժամանակին բնոնարարութեանց առջեւ։

Աւելորդ թէեւ տակի տակ այդպիսի ձեռնարկ մը բրած էր «Ինքնի»ը իրեւ թերթօն հրատարակելու, բայց հարկ է խոստովանիլ որ անդգոյշ գտնուած էր, վասն զի վէպը, իր նորութեանը մէջ, կը բովանդակէ այնպիսի պատմական նորագոյն դէմքեր ու դէպքեր որոնց կրնան վիրաւորիչ հանգամանքներ ունենալ։ Պէտք էր դադրիլ հրատարակութիւնը, ու դադրած է բարեբախտաբար։

Սամուէլի համար ոչ մէկ անպատեհութիւն կրնայ ըլլալ, վասն զի, պատմական այդ վէպին մէջ, ամէն դէպք ու դէմք կը պատկանին Դ. դարու. մ՝է մէկ ամենութիւն կայ այսօր մեզի հետ բնակիլ եղող ազգութեանց, որուն հետ եղբայրութիւն և հաւասարութիւն կը ուզենք։

Ընթերցողներու համար գլխաւոր շահեկանութիւնը այս բանին մէջ է որ կը փոխադրուինք պատմական հին աշխարհ մը, քարքով, կեանքով, աշխարհագրագիներով տարբեր թէեւ, բայց մեզի օտարոտի չէ, զի բաւական մը կայ ամէն բանի մէջ, հոս մը կայ որ նուիրականութիւն է մեզի համար։ Վէպին մէջ, մէկ ծայրէն միւսը, չկայ տող մը որ չառաջնորդէ բիրտ պարիսէ դէմքերու վրայ. առաջէ բոլորովին, կորովի, տարտի և սարսոն սիրալի միանգամայն։

Շնորհու մէջ կան երկու ազատ դէմք, Մաշեղ և Սամուէլ Մամիկոնեան. կայ ինքը Մեծն Ներսէս, զինուորական-հոգեւորական մը, որուն կենդանի պատկերներով լեցուած է ինքնագիր պատկերները։ Ինչպէս է «Սամուէլ»ի մէջ, այսօր ալ առաջնորդ է հիւանդոտ մարքերու։ Առանց վայրը մեր հոգիներուն վրայ, առանց ձայնին արձագանգը մեր սիրտերուն մէջ, անտարակոյս ա՛ն է ինչ որ կը պատճի հնչուն հիւսիսէն եկող հովին առջեւ։

Մատնորդով խօսքերս վերջին հերթին, Սամուէլի վրայ, կրնանք ըսել թէ ազնուակն տիպար մըն է, իր ցեղին բոլոր յատկութիւններով օժտուած, ու մանաւանդ արի և կրօնի։ Զարհուրելի է իր դերը պատմութեանը մէջ ու անմոռանալի թերեւս բոլոր պատմութիւններու մէջ։ Իր հօրը ձեռքով դաշտանութեան ազատ ծերուած է իր տէրին, կամ ուելի իր ճակատին վրայ։ Պէտք է սրբել այդ ազատը։ Դաչոյն մը ունի գօտիին մէջը խրուած, ու ձեռքը՝ նիզակ մը։ Որսորդի մը պէս Երասխի հովիտներու մէջ է վերջին անգամ. չի հեռաքրքրուիր եղջերուի, եղնիկներու, վարազի, չի հետաքրքրուիր բնական զեղեցկութիւններու որ կը շրջապատեն զինքը։ Ամբողջ հայրենիք մը կայ իր կուրծքին տակը, և տնտղին վրդով մը իր ներսը.— վրէժը իր տանն ու հայրենիքին։ Ինքը ամբողջովին իր դէմը զինուած է. տաք կեանքը, ունեցած մարմինը, ոսկորները, ոսկրներուն ծուծը, իր ձեռքերը, ոտքերը, ամէնն ալ իրեն դիմաստար են։ Եւ սակայն պէտք էր լսեցնել ներքին բոլոր այդ ձայնները ի նպաստ հայրենիքին, պէտք էր բռնել մը ոսոխի մը պէս երեւար հայրը. ու վերջապէս, հարկ էր որ պատեհանէ դուրս քաշուէր դաշոյնը։ Կը չողշողայ ան Սամուէլի ձեռքին մէջ, տակը խրուած...

Խնկած է հոս մեծ զարտնոնը։ Ակ ապա չկայ Սամուէլի հոգեմին վրայ։ Մամիկոնեան ատմոր սրբուելցաւ։

Պէտք է խոստովանիլ որ մեր պատմութիւնը մէջ եղական դէպք մըն է սա։ Մատծուտը, թնդութիւնն բոլոր ուժերուն հակառակ, թերեւս յարաբ հասած չէ այդքան յանագին բարձրութիւնն։ Մրազին գլխաւոր մասն էր սա. բայց ոչ ամբողջը։ Կը մնար մարքիկ հոգեւորական ամբոցը կռնոնական սրբազաղութիւնն մը։ Սամուէլի մայրը Որմզդուխտ ապրաչանի կը բակը գրած էր Մամիկոնեանց սրբարանի մէջ և կը զուրգուրար իր վրայ։ Ամիկա նոյնպէս գառամանութիւն մըն էր հոգիներու. դէմ իշխանութիւն ձեռքով։

Որդին կատաղութիւնն մէջ է։

—Կրկնում եմ, մայր, հանդգցո՛ւ այդ կրակը։

—Անկարելի է՝ Սամուէլ։

—Կրկնում եմ, հանդգցո՛ւ որ սրբապրծութիւնը, եթէ ոչ...

—Եթէ ոչ, ինչ կանես։

—Քո արիւնով կը հանդգցնեմ...

—Անիրաւ...

Անկիրա էր որդին. բայց մայրը կը պաշտպանէր աւելի մեծ անիրաւութիւն մը։ Լաթիք մը Մամիկոնեանց տանարին մէջ։ Ինչպէս սաւար կը հանդուրժէր այդ տանին տարիծը։

—Թող մարդիկ անկրօն կոչեն. թո՛ղ մարդիկ ինձ եղեռնագործ կոչեն. անա այն սուրը որ սպանից գառամանն հօրը, կը սպանէ և արացաղ մօրը...։

Այդ վերջին խօսքերուն հետ, անակելի կատաղութեան մէջ, երիտիթը իր գործը կը կատարէ Սամուէլի ձեռքով. և տաք արիւնը կը թաշէայ Որմզդուխտ կրակին վրայ։

Ամբոխը յարուած այդ քաւութեան դահին իր արեւանը մէջ թաղեցաւ, կը գոչէ։

—Արժանի է...

Ամէն մարդն գրգռիս ճերմակ էջն է որ կը տարածուի աչքերուդ առաջ։

* * *

Սամուէլ, Ռաֆֆի. սա ինչ անուններ են։ Քանիներ ունինք որ, հին վարչութեան տանն, սակի ըլլանքով ձգուցան դէպի այդ անուններն և ձեռքերնին պարարտ ելաց օդին մէջ տակտ, քանիներ ունինք որ այդ անուններուն գոնը եղան, և քանիներ ալ որ մոթիին մէջ, որոնք սաղնապարից զոզոզացումներով, զգուչաւոր վարազներու տակ հարգացին Սամուէլ, Ռաֆֆի։

Փառք Աստծու. հիմա ապառ ենք. ոչ ոք կրնայ արգիլել մեզ չմոլլ մեր հին յիշատակներուն հետ հրաղել, Սամուէլ, Ռաֆֆի, ելբասիս, ամէնն ալ թող տեղ ունենան հոգիներու վրայ։

ՀՐԱՆԴ

"ԵՐԿՐԻ ՁԱՅՆԸ„

Թիֆլիսի զինուորական նահանգապետի հրամանով՝ մինչեւ զինուորական դրութեան վերացումը — մինչեւոյն է թէ ընդմիշտ — գաղարման դատապարտուեց արտասահմանի Հայ Մամուլի ամենից հնագոյնը և ամենապուրջ օրգաններից մէկը՝ «Երկրի Ձայնը» շաբաթաթերթը։

«Երկրի Ձայնը» հրատարակի լիցաւ 1906 թուականի հոկտեմբեր ամսին, ուսանական ապստամբութեան առաջին օրերում, մի ուսանողի Վ. Վարդանեանի խմբագրութեամբ։

«Երկրի Ձայն»ի խմբագրին խմբագրելիքները, այժմ հայրենի երկրի Սրածանին ինչո՞ւ պէտք է վախենալ քեզ»։ Նա ձիւ ունէր հանելց բերանից, որ յոգնած միջոցին ապառ չունչ առնէ, հրամանց և, երեսը խոչակիրելով, քշեց դէպի դեռը։

Դեռը, մի անարիւ վիշապի նման, դուսում էր, դուսում էր։ Դիշերային մթութեան մէջ նրա պրոտը հոսանքը ուելի մեծայլ կերպարանք էր ստանում։ Ձին, ամբողջ մարմնով խորասուզուած ջրի մէջ, միայն գլուխը վեր բարձրացրած, մնջելով և փռնգալով, պատեղամում էր ալիքների հետ։ Նրա ոտները յատակին չէին դիպչում, անդամ էր լողալով։ Ձիաւորը, ամենի փոխարէն բռնած ունէր նրա բաշից, և ձեռքով ուղղութիւն էր տալիս ընթացքին։ Մի քանի պատոյների մէջ թէ ձին և թէ ձիաւորը սրիցին ջրի տակ։ Կրկին դուրս յայտնուեցան։ Երբեմն անցնում էին նրանց մօտով ծառի կոճղեր, դեբանի կտորներ, որ ծիլալով տարում էին կոճղերի հետ։ Ձիաւորը չտապում էր նոյն տաղ դրանցից։ Բայց ահա հանուեց մի ինչ-որ որսում էր։ Ցաղնապը մօտենում էր։ Ձիաւորը չը կորցրեց իւր սառնասրտութիւնը և խորին ուշադրութեամբ նայեց դէպի այն կողմը։ Մի մթին, ամորոշ կոյտ լողում էր ջրի երեսին։ Որքան մերձենում էր, այնքան տարբերում էր նա, այնքան սոսկալի ձեւ էր ստանում։ Կարծես, մի ամբողջ բլուր դանդաղ ընթացքով շրջում էր գետի վրայ։ Մերթ անդրադառնում էր նա, մերթ երեւան էր գալիս, ուելի ահարկու կերպարանքով։ Ձիաւորը հասկացաւ նրա ինչ լինելը։ Նա մի ահեղ արիւնարբում ձիաթմբից սողաց դէպի գետակը, որ նրա բնաբ թեթեւացնել։ Բանից ազատից, սկսեց շտապեցնել նրան։ Օրհասական ժամը մօտենում էր, քանի որ թամբը, այդանդակ հրէշի նման մօտենում էր մեզ կողմը։ Նրա սրտոր խլացնում էր ամէն ձայն։ Պէտք էր փախչել նրանից, եթէ ոչ, մի թեթեւ ասչեղի նման իւր հետ կը տանէր թէ ձիուն, թէ ձիաւորին։ Ձին անդամ զգաց մօտալուտ փոտոգը և կրկնապատկեց իւր ուժերը։ Անհնարին արագութեամբ կարում էր նա կոհակները։ Հրէշը անցաւ։ Դու ուրիշ ոչինչ չէր, եթէ ոչ մերձակայ անտառների մի ծառ, որ հեղեղը տրմատակել տնկելով, իւր պարտեների մէջ կրծկել էր, գալարել էր, և մի այնպիսի ալանգատ գտնդի ձեւ էր ստեղծել։

Ձիաւորը կրկին անդամ գտնութեամբ երեսը խաչակնքեց, երբ տաք դրեց ցամաքի վրայ։

Նա իւր հագուստը քամեց, ցամաքացրեց, յետոյ սանձը դրեց ձիու բերանը, և չարտնակեց հանապարհը, թերը գնորով տաղ, խսկ ձիուն իւր հետից քարշ տալով, որ փոքր ինչ հանգստանայ։ Բայց ձին գժտութիւնը էր հետեւում նրան։ Որքան նա ջրի մէջ արագնթաց էր, այնքան ցամաքի վրայ դանդաղկոտ դարձաւ։ Տէրը վերարերում էր այդ նրա յոգնածութեանը։

Դիտելիքներից բաւական հեռանալով, այժմ մտեցաւ նա Քարքի լեռան բարձրանդակներին։ Ճանապարհը դառնալիք էր, ոլորվում էր ստերի լանջից վրայով, իջնում էր խորին ձորերի, փոսերների մէջ, և դարձեալ բարձրանում էր բլուրների վրայ։ Նա ծանօթ էր այդ անտառապատ լեռների հետ, դիտէր նրանց դժուարին անցքերն ու չուրխերը, երթեւեկութիւնից մնալով ու մեծացել էր այդ խոնաւ ծմակների մթութեան մէջ, ուր ցերեկի լոյսը երբէք չէր թափանցում։ Նա ապառամների ու անտառների որդի էր։

Կայծակը չանիցեց մօտակայ ծառերի կատարներին և մերձակայքը լուսաւորեցաւ բաց-վարդագոյն փայլով։ Որսորդի ձայնը ահեղ դղրդիւնով ստարածուեցաւ, մթին ձորերի մէջ։ Ուղեւորը նայեց դէպի ամպամած երկինքը և չատաղեցրեց իւր քայլերը։ Նա չը վախեցաւ գեւոլից, բայց վախենում էր փոթորիկից։ Փոթորիկը մեծ արհաւիրք է չարտնակից հանապարհը, թերը գնորով տաղ, խսկ ձիուն իւր հետից քարշ տալով, որ փոքր ինչ հանգստանայ։ Բայց ձին դժտութիւնը էր հետեւում նրան։ Որքան նա ջրի մէջ արագնթաց էր, այնքան ցամաքի վրայ դանդաղկոտ դարձաւ։ Տէրը վերարերում էր այդ նրա յոգնածութեանը։

Դիտելիքներից բաւական հեռանալով, այժմ մտեցաւ նա Քարքի լեռան բարձրանդակներին։ Ճանապարհը դառնալիք էր, ոլորվում էր ստերի լանջից վրայով, իջնում էր խորին ձորերի, փոսերների մէջ, և դարձեալ բարձրանում էր բլուրների վրայ։ Նա ծանօթ էր այդ անտառապատ լեռների հետ, դիտէր նրանց դժուարին անցքերն ու չուրխերը, երթեւեկութիւնից մնալով ու մեծացել էր այդ խոնաւ ծմակների մթութեան մէջ, ուր ցերեկի լոյսը երբէք չէր թափանցում։ Նա ապառամների ու անտառների որդի էր։

Կայծակը չանիցեց մօտակայ ծառերի կատարներին և մերձակայքը լուսաւորեցաւ բաց-վարդագոյն փայլով։ Որսորդի ձայնը ահեղ դղրդիւնով ստարածուեցաւ, մթին ձորերի մէջ։ Ուղեւորը նայեց դէպի ամպամած երկինքը և չատաղեցրեց իւր քայլերը։ Նա չը վախեցաւ գեւոլից, բայց վախենում էր փոթորիկից։ Փոթորիկը մեծ արհաւիրք է

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ (1)

Ս.

ԵՐԿՈՒ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿՆԵՐ

Լուսնի եղջիւրը ծածկուեցաւ Քարքէ լեռան ետեւում և Տարօնը ընկղմուեցաւ դիշերային խաւարի մէջ։ Ոչ մի ատաղ այդ գիշերը չէր երեւում։ Երկինքը պատած էր մութաղոյն ամպերով, որոնք մեզմ հոսանքով լողում էին դէպի Կրկուռ և Նէմրութ լեռների կողմերը և, այնտեղ կուտակուելով, թանձրանալով, միգ այնպէս կերպարանք էին ստանում։ Այդ կողմից երբեմն փայլատակում էր կայծակը և լսելի էր լինում որոտման խուլ զղրդիւն, որ գուշակում էր յորդ անձրեւ։

Դիշերային այդ ատաղնապի պատճառն երկու ձիաւորներ անցնում էին Մուշի դաշտով։ Նրանք գալիս էին հեռուից, չատ հեռուից։ Մի ամիս առաջ դուրս եկան Տիգրանի երկաթեայ քաղաքներից, անցան Խութիսանի անտառները, անցան արեւակէզ Ասորեստանը, անցան Հայկական Մեկնադեռ և մի օր առաջ ոտք դրեցին Մուշի դաշտի վրայ։ Դրանք երկու սուրհանդակներ էին։

Երկու սուրհանդակներից մէկի ձին սեւ ադամն էր, մեւնոյն կապուտակ կապուտակ ձիաւորը առաջինի ուղեւորութեան մասին տեղեկութիւն ունէր, ամենայն զգուշութեամբ հետեւում էր նրան և երբէք իւր նկատողութիւնից բաց չէր թողնում։ Իսկ առաջինը չը գիտէր, որ իրան հետեւում են։ Այդ էր պատճառը, որ նրանք, երկու մոլորակների նման, թէեւ գնում էին միևնոյն ուղղութեամբ, բայց այնպիսի զգուշաւորական գծերով, որ բնաւ միմեանց չէին հանդիպում։ Երբեմն էլ ճանաչում էին միմեանց։

Նրանք արդէն հասել էին Արածանիի ափերին։

Կապուտակ ձիաւորը այստեղ կանգ առաց։ Նա նայեց դէպի երկինքը, նայեց դէպի իւր շուրջը։ Կամենում էր գիտենալ, թէ ո՞րքան ժամանակ էր մնացել, մինչեւ լոյսի բացուելը։ Ոչ մի ատաղ ցոյց չը տուեց նրան գիշերային ժամը։ Ամէն ինչ խորասուզուած էր անվերծանելի մթութեան մէջ։

Բայց պէտք էր շտապել...

Երկու մտածութիւններ մի քանի բոպէ պահեցին նրան անվճռականութեան մէջ. գնա՞վ անցնել, թէ կամուրջո՞վ գնալ։ Կամուրջով—դա չատ հեռու կը տանէր և դաշտ կը հանդիպէր նրան... և դաշտ կը բանուէր կամուրջի դիշերային պահակներից... Վճռեց անցնել գետով։

Հեղ և արձաթափայլ դարանային հեղեղներից կատաղել էր և պղտոր յորձանքներով ծածկել էր իւր ափերը։ Բայց մեր ուղեւորը ծանօթ էր նրա ծանծաղուտների հետ։ Նա ցած իջաւ ձիուց, ձեռքով փարփարեց իւր կապուտակի գեղեցիկ բաշը, փաքրիկ դլուխը, ասելով. «դուքանչութեամբ կարեցիր Տիգրիսի ահեղի ալիքները, այժմ հայրենի երկրի Սրածանին ինչո՞ւ պէտք է վախենալ քեզ»։ Նա ձիու ականջ հանեց բերանից, որ յոգնած միջոցին ազատ չունչ առնէ, նրամանց և, երեսը խաչակնքելով, քշեց դէպի դեռը։

Դեռը, մի անարիւ վիշապի նման, դուսում էր, դուսում էր։ Դիշերային մթութեան մէջ նրա պղտոր հոսանքը ուելի մեծայլ կերպարանք էր ստանում։ Ձին, ամբողջ մարմնով խորասուզուած ջրի մէջ, միայն գլուխը վեր բարձրացրած, մնջելով և փռնգալով, պատեղամում էր ալիքների հետ։ Նրա ոտները յատակին չէին դիպչում, անդամ էր լողալով։ Ձիաւորը, ականջի փոխարէն բռնած ունէր նրա բաշից, և ձեռքով ուղղութիւն էր տալիս ընթացքին։ Մի քանի պատոյների մէջ թէ ձին և թէ ձիաւորը սրիցին ջրի տակ։ Կրկին դուրս յայտնուեցան։ Երբեմն անցնում էին նրանց մօտով ծառի կոճղեր, դեբանի կտորներ, որ ծիլալով տարում էին կոճղերի հետ։ Ձիաւորը չտապում էր նոյն տաղ դրանցից։ Բայց ահա հանուեց մի ինչ-որ որսում էր։ Ցաղնապը մօտենում էր։ Ձիաւորը չը կորցրեց իւր սառնասրտութիւնը և խորին ուշադրութեամբ նայեց դէպի այն կողմը։ Մի մթին, ամորոշ կոյտ լողում էր ջրի երեսին։ Որքան մերձենում էր, այնքան տարբերում էր նա, այնքան սոսկալի ձեւ էր ստանում։ Կարծես, մի ամբողջ բլուր դանդաղ ընթացքով շրջում էր գետի վրայ։ Մերթ անդրադառնում էր նա, մերթ երեւան էր գալիս, ուելի ահարկու կերպարանքով։ Ձիաւորը հասկացաւ նրա ինչ լինելը։ Նա մի ահեղ արիւնարբում ձիաթմբից սողաց դէպի գետակը, որ նրա բնաբ թեթեւացնել։ Բանից ազատից, սկսեց շտապեցնել նրան։ Օրհասական ժամը մօտենում էր, քանի որ թամբը, այդանդակ հրէշի նման մօտենում էր մեզ կողմը։ Նրա սրտոր խլացնում էր ամէն ձայն։ Պէտք էր փախչել նրանից, եթէ ոչ, մի թեթեւ ասչեղի նման իւր հետ կը տանէր թէ ձիուն, թէ ձիաւորին։ Ձին անդամ զգաց մօտալուտ փոտոգը և կրկնապատկեց իւր ուժերը։ Անհնարին արագութեամբ կարում էր նա կոհակները։ Հրէշը անցաւ։ Դու ուրիշ ոչինչ չէր, եթէ ոչ մերձակայ անտառների մի ծառ, որ հեղեղը տրմատակել տնկելով, իւր պարտեների մէջ կրծկել էր, գալարել էր, և մի այնպիսի ալանգատ գտնդի ձեւ էր ստեղծել։

Ձիաւորը կրկին անդամ գտնութեամբ երեսը խաչակնքեց, երբ տաք դրեց ցամաքի վրայ։

Նա իւր հագուստը քամեց, ցամաքացրեց, յետոյ սանձը դրեց ձիու բերանը, և չարտնակեց հանապարհը, թերը գնորով տաղ, խսկ ձիուն իւր հետից քարշ տալով, որ փոքր ինչ հանգստանայ։ Բայց ձին դժտութիւնը էր հետեւում նրան։ Որքան նա ջրի մէջ արագնթաց էր, այնքան ցամաքի վրայ դանդաղկոտ դարձաւ։ Տէրը վերարերում էր այդ նրա յոգնածութեանը։

Դիտելիքներից բաւական հեռանալով, այժմ մտեցաւ նա Քարքի լեռան բարձրանդակներին։ Ճանապարհը դառնալիք էր, ոլորվում էր ստերի լանջից վրայով, իջնում էր խորին ձորերի, փոսերների մէջ, և դարձեալ բարձրանում էր բլուրների վրայ։ Նա ծանօթ էր այդ անտառապատ լեռների հետ, դիտէր նրանց դժուարին անցքերն ու չուրխերը, երթեւեկութիւնից մնալով ու մեծացել էր այդ խոնաւ ծմակների մթութեան մէջ, ուր ցերեկի լոյսը երբէք չէր թափանցում։ Նա ապառամների ու անտառների որդի էր։

Կայծակը չանիցեց մօտակայ ծառերի կատարներին և մերձակայքը լուսաւորեցաւ բաց-վարդագոյն փայլով։ Որսորդի ձայնը ահեղ դղրդիւնով ստարածուեցաւ, մթին ձորերի մէջ։ Ուղեւորը նայեց դէպի ամպամած երկինքը և չատաղեցրեց իւր քայլերը։ Նա չը վախեցաւ գեւոլից, բայց վախենում էր փոթորիկից։ Փոթորիկը մեծ արհաւիրք է

ՀՈՂՎՐՏԻՒ

(ԱԲԻԿ ՈՒՆՃԵԱՆ)

Ազերբայջանի նոր հասած էլչի, երբ չաթաթ երիկուն մը, մթնշաղին, Ապա-Տարասա վրոյցը, մեր Ժամուն չրջակաները, բարեկամ մը ձեռքէս բռնկրով, տակնջէս փախաց.

—Արիկը զարիկը են, մեռեր է։

—Ա՜հ, բրի. գիտեմ ո՛ր տեղն ոմբին է, ըսի հաղորդեցի։

Ու այդ բոպէին, երբ բաց ու մուղջ կը քալէինք, աչքերուս առջեւ եկան չորս-հինգ նրան տարիներու հոյ ոմանչնոտ ծառայութիւնները։

Հայաստանի մեծ սովուն օրերը. թուականը 1879-1881։ Երկրին գաւառ ամբողջ հայութիւնը դղրդած, մարդկութիւնս ալ իրեն հետ կը դղրդացնէ։ Գալիս Գասարգեղ «Հայաստանի Արիւրպ Կեդրոնական Յանձնաժողով» մը կը կազմուի, որուն նախագահը՝ Ներսէս Պատրիարք։ գանձապետը՝ Կիւրղինեան, ատենագրիրը՝ Գասպար Ճաշեան, կոմիտէն՝ Արիկ Ուռնեան։

«Պատմ» մը այդ մարդը, որ կը տիրապետէ, կը հրատարակեցնէ։ Զօրավարի մը պէս կը դիտէ, կը քննէ, կը մեռնէ, կը գործադրէ։ Գուրկարիայէն այդ տարին ցրուեցի տարաբնակներ կը դիմեցնէ։ Արիկ էֆէնտի կոտորածութեան վրայ բարդուած ազգեցութեան, կը յանդգնի Հայաստանի համար մեծագործակ տարածք գտնելու հանել տալ։

Հայութիւնը կ՝ապրի, իրեն հետ կ՝ապրին քիւրտերն ալ։ Ամէնը յեսայ պարտքերնին կը հատուցանեն Հայոց, գանձանք Ջարգելով։ Ու «Հայ» մնալ, երիտասարդ և կրթուած, Ամերիկեան դպրոցին ապառատեսած, աստակտամն գետնին կը տարպէն դղրդոցուն ձեռնին մը, որուն հոգիներ ազգային հայրենը, մեր ոչ, իրենց ալ մանէն փրկուած, տարած էին։ Սա ալ իր պարտքը հատուցի։ «Երիտիրը բրէ; եթէ ոչ ան ուշիարէրս, բայց մեզի գէմդ կենի»։ Կարելի է, բայց գէմ առաջ ազգիս գոնէ, չարքիր գէմդ չմնար։

Հոյ պատանեկան թիւնը Պոլսոյ նոսիտ կրթարանների երեկի յետոյ, անդրիան կը մնար, ինչ ընէր, ուր երթար, ինչպէս ապրպարի մը պատարտուէր։ Քանի մը Հայ հատաքուերով և այդ պատանեկութեան ապրանքն խարնելով կը տիմեն այն դպրոցը որ «Հայութեան Վերրոնձիւրման Դարատան» կոչուեցաւ։ Իսկական անունը «Ազգանական Վարժարան Հայոց, Դպրոցիս»։ Դարբոցին հիմնադիր-վարիչներուն գլուխ՝ նոյն այն Կասարը, նոյն այն Արիկ Ուռնեանը, որ իր չարքը հաւաքելով մանուանդ երիտասարդները, կ՝ըսէր, «Ինչքը ձենէ, փարան մենէ»։ Պոլիս ամէն Հայ գիտէ թէ այդ մարդը ինչպէս ուշխատեցաւ. և ուշխարհեան երեսը սանէն Հայ գիտէ թէ այդ դպրոցը ինչ եղաւ։ Ու, Հայաստանի Յարութեան այդ մեծ բարեկամը ոչնչացնող հրապէնը՝ սճրագործին ձեռքը անունը գրին որ այդ վարժարանին, ինչպէս կ՝ըսեն, «հացը ուտելով մեծցեր էին»։ Ասանք ալ իրենց պարտքը հատուցին։

Օր մը Ազգային ժողովին ունկնդիրներուն մէջն Պապա Զարաբ, որ Ազգային Հիւանդանոցին հացը տարով մեծկակ գումար մը պահանջք ունէր, «էս ալ փարա կ՝ուզեմ» պոռաց։ Երեսփոխան մը՝ Փրկչի Արքեպիսկոպոսն նախկին ատակիրա՝ «սա մարդը գարա հանեցէք» գոչեց։

—Վա՛յ, Լիկնտոս, պատասխանեց հայտարարը, հացս կերար մարդ եղար ա՛լ, հիմակ ալ պիս գարա՞ հանել կ՝ուզես։

Հիմակ, հոյ սատարները արդեն գարա չեն հաներ, այլ՝ ուշխարէն։ Յաւանդիմութիւնը զգալի է։

Ու այդ հին Հայը որ իր լաթիլ գործունէութիւնը Հայաստանը հայով ապրեցնելու և կրթութեամբ զօրացնելու նը ւիրեց, այդ հին Հայը Հայաստանի հողին ալ չմոռցաւ և իր հին հայու գաղափարներովը, Դպրեվանքը հիմնեց Արմաչ, Զար-Խափանին ոտքը։

Զգմուեցա՛ւ հառաստուր Հայ մը որ

Զար-Խափան չարդ խափանի։
Ասուածամար արեւդ պահի։

պաղատէր ու Տիրամայրն այն ծերունին համար, որ ա՛ն ալ «անցա՛ զնաց ասաչիարհէս», բարիք ցանելով իր բարութիւնը»։

Թէ չէ՞, Զար-Խափանն ալ զինքը մոռցաւ այդ չար ժամուն։

Եւ Ունճեանին եղերական մահը օր մը իբր ողբերգութիւն կամ վիպասանութիւն գրողներուն համար, անա երկու քնարոյ տեղեկութիւն, զոր գուցէ չկարենային երեւակայել։

Եբլաղի փողոցը թո՛ղ ամիս մը յապաղէր, և Ունճեան չէր ապտնուեր։ իր տեղ ուրիշ մը կը զտնուէր, ոչ ժողովրդական մը։ Բայց Յուլիս 21էն յետոյ խուճապական տագնապ, պտուրատոր պտտնդողի, փախչող փախչողի, բռնուող բռնուողի։ Քայքայման վտանգը անմուսանիկի էր. «գործ մը» պէտք էր տեսնել։ Առձեռն խաչորդիկ մը մեռցնելու էին, «յասատին և իւրատ որոց որ անկ է» — ինչպէս գրաւոր վէճերուն տեսն Գուրգէն էֆէնտիոնս մեզի կը պատգամէր. բարեգործ թէ չարագործ, ժամանակին էր բարեկամները փնտռելու։

Ծերունի մը, կէս դարու չապլ ազգայնութիւնը իշեն վառան ունենալով, անկասկած իր Ճամբան կ'երթար. զինքը անաչառական գտնելու վատառութիւնը չա՛ս մեծ էր, զի իրմէն բա՛ն մը պահանջուած չըլլալով, և ոչ իսկ փարայ մը, ինքն ալ բան մը մերժած չէր, ո՛ւրիկ զգուշանար։

Զա՛րկ, ուրեմն։

Տրամը գրպանները համար, այսքան թեկուզ մը կարժեմ կը բաւէ, բայց դիտողութիւն մը դուցէ ուշադրի չըլլայ անոնց համար որ հոգեբանութիւնը քնելուզեն տրամին հանդիսատեսներուն։ Անգրդաձա՛ք թէ պատասխան տո՛ղ մը Հայ եկեղեցին պատարագ մը չմատոյց, օրենքք մը չկարդաց մարդու մը համար որ էն պրմանատրն էր «Ազգային բարեբար» ախոռոսին, եթէ ներելի է այդ տիտղոսը մեկուն չնորհել։ (*)

Վոլթէր չատոց է ուշադրութեան յանձնարարած էր, «պարկեշտ մարդերու վատասարութիւնը»։ Ինչ որ անշուշտ հաւասարում մը չէ, թէ բոլոր վատասիրներն ալ —վատասիրողք՝ «վալակոսի մուզ — փոխադարձաբար պարկեշտ մարդիր ըլլան։ Եթէ ըլլային, օ՜ն, ինչքան «պարկեշտ» հայեր պիտի ունենայինք։

Աբիկ Ունճեանին ուրիշը լակիլեզող արիւնամղներէն մէկը, Պոլսէն չնչասպառ Ազգքանդրիա կ'իյնայ, չիտակ հայ-հարուստ մը գրաւնեակը ներկայանալով հացագին կը խնդրէ, կամ՝ արուն գին։ Մարդը «պէյ»ն գլխէն հեռացնելու համար կարձեալ փերանը ոսկր մը կը նետէ. թո՛ղ անիկա ոսկորը կրծելու զբաղի, ինքը քանի մը հարցումներ կ'ուղղէ, թէ՝ ինչո՛ւ Աբիկ էֆ.ի նման ազնիւ, ազգասէր, լաթի, հայ ժողովրդին մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցանող պատուական անձնաւորութիւն մը սպաննեցիք։ Եթէ չարագործութիւն մը անպատճառ պիտի ընէիք, միթէ ազգին ասելի մարդ-մի կը պակսէին, որոնց մէջ ընտրութիւն մը ընելու ամէն դիւրութիւն կը նայիք ունենալ։

—Ինչ, կը մտայայ դիտիրը. չար մարդ մը սպաննել, ազգին սասելի մէկը մեռցնել, չաներնիս։

— Հէ՞...

—Այո՛, չաներնիս։ Այդ սպանութիւնը չա՛ս բնական վրիժառութիւն մը պիտի համարուէր, հետեւաբար պիտի չկրնար սարսափ տարածել ձեր մէջ, զուբ որ բարի կը համարուիք։ Բայց երբ տեսնէք թէ՝ ազգին ա՛յնքան մեծամեծ բարիքներ ընող մէն է որ անգթօրէն պատառ պատառ կ'ընենք, այն ատեն կը մտածէք թէ նոյն իսկ ձեր բարեսրտութիւնը, ձեր ազգասէր տառատեսութիւնը ձեզի դէմ վասն չեն կանգնիր, ձեզի մեր գնոտակներէն չեն փրկիր։

Ու մարդուկը, Ունճեանի արեան գին

(*) Այս յօդուածին հրատարակութիւնէն վերջ Գահիրէի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ Աբիկ էֆ. Ունճեանի համար հոգեհանգստեան հանդիսաւոր արարողութիւն կատարուեցաւ։

քանի մը ոսկի գրպանը դրած դուրս կ'ելլէ։

Հայկական առած մը հայ բնատրութիւնը յատկանշած է անչափական ժամանակներէ հետ. «Գնա՛ մուր, եկար սիրեմ» ըսած են մեր նախահայրերուն նախնիքները, սկսեալ Անկէ որ էր «Թորգոմայ որդին, Թորգոմն ալ Դամերայ, Դամերն ալ Ցարեմայ». այսինքն՝ Նոյի տապանը Արարատի վրայ հանգչելէն ի վեր. լայց այս յիսուն դարերու ճշմարտութիւնն ալ արգեօք յեղաշրջումի օրէնքի մը կը հպատակի, ու այսուհետեւ պիտի ըսենք «ելո՛ւր սիրեմ, գնա՛ մուր»։ Ունճեան, Թաչմանճեան սիրուեցան, անո՛ր համար մեռան, և ոչ թէ՝ մեռան, անոր համա՛ր սիրուեցան։ Երանգներու նրբին զանազանութիւն մը զոր կը յանձնարարենք ուշադրութեանն այն հայ ընկերաբանները որոնք Հայութեան «Նոր հոգեբանութիւնը» ուսումնասիրելու կը հետամտին։

Մասնիչ մը Ունճեանը։ Պատմեմ մանրադէպ մը, դիւցազներգութեան մասեցող դրուագ մը թերեւս։

Յեղափոխականները օրին մէկը Պոլիս Աբիկ Ունճեանէն մեծկակ դումար մը կը պահանջեն սպառնական գրով։ Իրենց իմացեալ կը արուի գրամենակ ներկայանալ յաջորդ օրը, որոշեալ ժամու մը։ «Տերբոր»ը վերջացուցածներնը գրպանը ժամագրավայրը կ'երթայ։ Կա՛մ դրամը գրբպանած պիտի վերադառնայ, կամ՝ սպանուրատ ոսոխներուն մը պիտի մատնուի։ սակայն, Ունճեանին դիակը գետին չփռած բանտ պիտի չերթայ։

Ունճեան «տէրբոր»ը կը հիւրընկալէ իր գրասենեակին մէջ, որուն դուռը փակելով, երեսատարդին մէկէն ի մէկ կը հարցնէ.

— Եթէ պահանջած դրամիդ չտամ ի՞նչ պիտի ընէք։

Դրամատարանչը գրպանէն վեց հարուածեանը կը հանէ ցոյց կուտայ։ Ծերունին նստած տեղէն վեր կ'ելլէ, ոտքի կը կանգնի, և կ'ըսէ.

— Զա՛րկ, գնա՛, չմոռնան։

Անտարակիյս ինք կ'ատարեկի այդ վեսմ տեսարանէն, ձեռքը կը դողայ, հրաշէնը վար կը դնէ և ծունկի չոգած ծերունիին ձեռքը կը պաղնէ։

— Տղա՛ս, կ'ըսէ Ունճեան, աչքերը լեցուած, դուք հանիլ էք, ըրածդիդ թողածնիդ չկայնէք. ես ստակը չէ որ կը խնայեմ, բայց այդ տակովը մենք բացուած «եարաները» կը գոցենք։

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՄԵԾԻՏ ԷՖԷՆՏԻԻ ՀԵՏ

Ասուտսիկ ոմն տեսակցութիւնը զոր կայսերազուն իշխան Մէֆիտ էֆ. ունեցաւ Բրքի-Բառիզիեն Թղթակցին հետ, և որ տարիի տուաւ Մեծ-Եղաբբոս Բեռմիլ փաչայի զիսողութեանց. իշխանը յայտարարեց.

«Կը յուսամ թէ տակի վերջը իրրեւ մարդ պիտի կրնամ տպրիլ, վասն զի չեմ կրնար ըսել թէ մինչեւ հիմա տպրած եմ իբրեւ խնդակատութեամբ ու կամքով օժտուած մարդ մը։ Զէք գիտեր թէ ասենոք ի՞նչ էր իշխաններուն վերապահուած վիճակը։ Անչուշտ մեր բանը ոսկեզօծ էր, սակայն և այնպէս բանա մը էր։ Ասենցէք անդամ մը թէ ո՛չ միայն մեր ապրելու եղանակը չէինք կրնար սահմանել, այլ մեր ազգս լա՛ գասիրարկութիւն մը ալ չէինք կրնար տալ։ Մանչ զաւակ մը միայն ունիմ և իմ ամէնէն մեծ փափաքը է ուսեալ մարդ մը ընել զայն։ Ֆրանսայի դասարարկուհի մը ուղեցի, աղուս ֆրանսերէն սորվեցնել տալու համար։ Լրահանները չեմ գիտեր օր մը ի՞նչ տեսակ «ժուրնալ» մը տուին անոր մասին, և հարկադրուեցայ զայն հեռացնել։ Բարերախտաբար, Երիտասարդ - Թուրքերու շնորհիւ, այդ մտճանջը վերջ դուս։ Այսօր ազատած ենք լրտեսներէն. անոնց տիրապետութիւնը ուրարած է և այլ ևս պիտի կրնանք ապրիլ։»

Թղթակիցը կ'ըսէ թէ իշխանը չատ ուղիղ ֆրանսերէն մը կը խօսէր, եռանդով ու պարզութեամբ։ Իշխանը ոսպէս պատասխաններ է թղթակցին այն հարցումին թէ կատարելագործ համամիտ է Երիտասարդ-Թուրքերուն ձեռնարկած գործարին գործին.

«Ինչպէս պիտի կրնամ համամիտ չգտնուիլ Թուրքիոյ նոր կեանքը որ տուող և Օսմ. Կայսրութեան ազատութիւնը վերսկսող առաջ բերել ուզողներուն։ Սրտանց անոնց հետ եմ. կը խնդրեմ, մի՛ տարակուսիք։ Գալով կարգադրութիւնք դժուարութեանց, անոնք կարծուածէն նուազ մեծ են։ Թուրքերը մոլեռնդ չեն։ Մեծ հայրս՝ Սուլթան Մահմուտ միշտ կ'ըսէր.— «Ելոր իրենց մզկիթներէն կամ եկեղեցիներէն եկած են, այլ ուս չեմ ուզեր վերսկսել որ հոգատարներս խլած են թէ քրիստոնեայ։ Ամէնուն համար ալ հաւասար հոգածութիւն մը ունիմ»։ Հաւատացէք թէ անոր պէս կը խորհին Իսլամներուն մեծ մասը։ Ասոր ապացոյցը կը կազմեն այն ցոյցերը որոնց ներկայ գտնուեցաք։ Դիտելի է նաեւ որ մեր երկիրը չատ մեծ է և խիստ հարստատ բնական աղբիւրներով։ Ամէնուն համար տեղ կայ և իւրաքանչիւրը կրնայ բարեկեցիկ վիճակ մը ունենալ, ատանց վնասելու դրացիին։ Կը հաւատամ որ բարեացակամութեամբ կարելի պիտի բլլայ հաշտեցնել բոլոր չարերը և ամէնուն ալ արդար բաժին մը տալ։ Համոզուած եմ նաեւ թէ տէրութիւնները պիտի դիւրացնեն մեր գործը։ Մեզի համար բախտաւորութիւն մըն է Անգլիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ սիրալիր համաձայնութեան գոյութիւնը, վասն զի ամէնէն աւելի յարելիս դրած ենք ազատական երկու մեծ տէրութեանց ազդեցութեանը վրայ։ Ինձ համար, անձնապէս, Ֆրանսայ երկրորդ հայրենիքս մըն է։ Ֆրանսայի ուսուցիչներն էին որ սկսան իմ դաստիարակութեանս, և ձեր գիրքերը ընկերներս եղան իմ երկարատեւ գերութեանս։ Բան տարի չնորհ մը միայն վայելեցի, թանկագին, անչուշտ, նոյնքան ալ անգասարելի։ միշտ թոյլ տուեցաւ որ Ֆրանսական լրագրները ստանամ. այդ պատճառով է որ գիտեմ թէ Բրքի Բառիզիեն ոչխարի ամէնէն մեծ լրատիպերէն մէկը եղած է։ Կ'ուզեմ որ զաւակս կատարելագործ ուսանի ձեր լեզուն, ձեր գրականութիւնը և ձեր պատմութիւնը։ Կը յուսամ քիչ ատենէն զայն դնել Կարաթա-Սէրայի Լիսէն, ուր կէս թուրք և կէս ֆրանսական ուսում մը պիտի ստանայ, ինչ որ շատ կը պատչաճի մեր թուականին պէտքերուն։»

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շաբաթ օրը բոլոր նախարարները և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարները կայսրատան երդմամբ կայսր. ծննդեան տարեդարձին առթիւ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։ Նախարարները ներկայացան Վեհ. Սուլթանին։ Մեծ-Եղաբբոս Բեռմիլ փաչա շնորհաւորական ուղերձ մը կարդաց և Վեհ. Կայսրն ալ գոհունակութիւն յայտնեց։

—Հոգիւոր պետերն ալ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով երկնից շնորհաւորութիւնները մատուցին և արժանացան կայս. մեծութենէ։

—Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկերութեան անդամներէն Տօքթ. Պէնէխանին ալ, հաղորդական Հազդը ալ ու Թոլէմի պէյ ալ Վեհ. Կայսեր ներկայացան։ Թոլէմի պէյ շնորհաւորական ուղերձ մը կարդաց։ Վեհ. Սուլթանը իր գոհունակութիւնը յայտնեց և մեծարանքներ շնորհեց։

—Կայսերազուն իշխաններէն Սիւլէյման, Վահիտէտտին ու Մէֆիտ էֆ.ներ ի՛ իշխանութիւններն ալ կայս. պալատ երթալով Վեհ. Կայսեր ներկայացան և իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

—Վեհ. Սուլթանը, իրեն ներկայացողներուն ուղերձներուն պատասխանելով, յայտարարեց թէ իր ամէնէն անկեղծ փափաքն է որ Օսմանեան Դրութեան բոլոր տարածութիւնները ամրողջութեան ու կեանս կեա գործադրութեան օսմ. երկիրներուն մէջ և թէ Օսմանեան կիրառման ոչխատելը ամէնուն համար հարենասիրական անհրաժեշտ պարտականութիւն մըն է։

—Շաբաթ օրը պետական բոլոր պաշտօնատարները գոց մնացին։

—Շաբաթ գիշեր լուսաւորութիւններ կատարուեցան։

ԿԱՅՍ. ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Մամուլը ունցնա թէ տարեկան 400,000 ոսկիի հասութերը կայս. կալուածներ եղմբական գանձուն պիտի թողուին։ Պուսուրեանն պէտքերուն համար կատարելիք փոխառութեան տոկոսներուն յատկացուելու նպատակով։ Իգտամ կ'ըսէ թէ այդ կալուածներուն մէկ մասը հիմնէն ի վեր կայս. սեպհականութիւն է, մեծ մասն ալ գնուած է եղմական գանձէն ու անհատներէ, փոխարժէքները վճարուելով։ Այդ կալուածները չենցնելու նպատակով արժէքին աւելի գրամ ծախսուած և բարեգործական հատատութիւններ, վարժարաններ եւն. կառուցուած են։ Կայս. անձնական գանձը այդ կալուածներուն պատճառաւ ամսաթոշակի հասուէ էին. 1,150,000 ոսկիի չափ պարբերական։ Այդ պարբերին համար նոյն իսկ եթէ հաստատագրուած մը բլլայ և կամ մասամբ վճարուի, դարձեալ 850,000 ոսկիի պէտք կայ և կայս. անձնական գանձը չի կրնար ուշադրի գտնել այդ գումարը։ Թողուած կայս. կալուածները տարեկան 400,000 ոսկիէն աւելի հասոյթ ունին։ Այսու հանդերձ կայս. Գանձը հոգերուն տասանորդէն միայն մէկ տասնորդը կ'առնէ, մինչդեռ եղմական գանձուն երբ թողուի, մէկ ութերորդ պիտի առնէ, որով եղմական Գանձը տարեկան 40—50,000 ոսկիի չափ հասոյթի յաւելում մը պիտի ունենայ։ Այդ կերպով Տէրութեան մատրդած փոխառութեան վրայ մէկ միլիոն ոսկի աւելցնելով կրնայ յանձնուիլ կայս. անձնական գանձուն. նաեւ Բ. Դուռը պիտի որոշէ ատոր տոկոսին ու գլխավճարին յատկացուելիք գումարը։ Կայս. Իրատի մը վաւերացուց կայս. գանձուն նախարարութեան կողմէ այդ միւքով ներկայացուած տեղեկագիրը և հրամայեց հարկ եղածը ի գործ դնել։

—Թողուած կայս. կալուածները, ապարակ, անտառ, հող եւն, տասերորդ կոտը են և կը գանուին Բուսկիլի, Ամասոլի ու Միջագետքի կողմերը ու Ափրիկեան նահանգաց մէջ։

ՄԱՇԼԻՒԼԵՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՄԸ

Կայսերազուն իշխաններու և ոմանց շնորհուած մաշլիւլ կալուածները, որոնց արժէքը 50,000 ոսկիի կը հասնի, Լվզաֆի նախարարութեան Մաշլիւլթի վարչութեան վերադարձուելով, հարկ եղած գործողութիւնները կատարուեցան։ Այդ կալուածները, Բերայի ու Դալաթիոյ կողմերը, պարտքմանեաներ, խանութներ և քաղաքներէ կը բաղկանան։

—Զանազան անձերու շնորհուած նոյն կարգի մաշլիւլ կալուածները վերադարձնելու մասին Լվզաֆի նախարարութիւնը Շէյխ-Իւլ-Իսլամի Դրան գրած ըլլալով, Ծէդվայէն պատասխան տրուեցաւ թէ ատոնց վերադարձուիլը Շէրիի տրամադրութեանց համապատասխան է։ Լվզաֆի նախարարութիւնը վերադարձուելու մասին հրահանգ խնդրեց Բ. Դուռէն, ուրկէ պատասխանուեցաւ թէ նոյն պէտք է նոյն կալուածները ստացողներուն աղդարարագիր մը զրկել, և եթէ չհաւանին, գաւառական մէջլսցաւ եւ առնել։ Բան այնմ, շաբաթ օրը, ազդարարագիր ուղղուեցաւ նախորդ առաջին քարտուղար Թահսին, Ա. զօրաբաժնին նախորդ հրամանատար Սատէտտին ու Բ. զօրաբաժնին հրամանատար Շէվքէդ փաչաներու, սենեկապետ Բիւա պէյի, Պէյնիքթաշի նախորդ ասիկմանպատ Վասրիի փաչայի, Եըլտըզի պահականոցին հրամանատար Սիւլէյման փաչայի, Բաբրքասար Մուսթաֆա էֆ.ի և Լաբա Խուբչիա ու Երկանձրպաչը Թէվֆիգ էֆ.ներու, որոնց վրայ կը գանուին մաշլիւլ կալուածներ. եթէ մերժեն՝ դատարանի պիտի դիմուի։

ՊԱԼԱՏԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութիւնը նիստելով որ ապտնեցու և զինուորներու կողմէ մինչեւ հիմա հեռագիրներ կը յանձնուին հեռագրատունները, կայս. պալատ ուղղուելու համար, այդ մասին ներքին գործոց նախարարութենէն հրահանգ խնդրեց։ Նոյն նախարարութիւնը պատասխանեց թէ կայս. պալատը չենդայնելու և ձեռնհաս պաշտօնատարին միայն դիմելու կանոնը պահպանելու համար, պէտք է որ այդ հեռագիրները ուղղուին պատերազմական նախարարութեան։

ՄԻԼԻՒ ԱՇԻՐԷԹԻ ՊԵՏՔ

Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Միլլի Աշիրէթի պետ Իպրահիմ, որ Վէրանշէհրը պաշարած էր, փախած է։ Այդ առթիւ Տիարպէքիրէն օգոստոս 29 թուականով ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ քաղաքը պաշարող ապստամբները զինեալ մէկ քանի հազար հոգի բլլալով, գուբսէն զբաղուած զինուորները, թիւով քիչ, մեն կը ըլլան քան մը ընել։ Քաղաքին մէջ պաշարուած զինուորները թէև լաւ պաշարներ են, սակայն երեք-չորս օրուան անօթութենէ ու ծարաւէ ուժասպառ մնացեր են. ուստի ամսոյս 27ին դէպի դուրս յարձակում մը կատարելով Սեւերեկի ճամբուն վրայ Պէնի Էյլաս գիւղը հասեր են։ Մէկ քանի օր առաջ ընդհարումներու և եղբի միջոցին ապստամբներէն հարիւր հոգի սպաննուեր են։ Զինուորներուն կորուստն է 17 մեռեալ և ութ վիրաւոր։ Փոխով ուսուցիչ ու ռազմամթերք ղրկուեր են այդ զինուորներուն։ Իպրահիմ, իր մեծաքանակ գոյքերը առնելէ ետքը, դէպի անապատը փախեր է։ Հաստատուն է որ Սէպտեմբերի և կամ Իրնի Բէշիրի կողմերը գացած ըլլայ։ Բառամամ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեցան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Ռուսիոյ դեսպանը, ուրբաթ օրը, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատուոյ արծաթէ գեղակերտ արկղիկ մը զոր Ռուսիոյ կայսրը նուիրած է Վեհ. Սուլթանին. նաեւ նիշանի Բ.ի բարեկամական բարեհաճերը հաղորդեց։ Արկղիկին ներքին կոփարիչին վրայ կայ նիշանայ կայսեր անուան գիրտաներէն սկզբնատառը՝ N։ Դեսպանը յայտարարեց թէ Ռուսիոյ կայսրը նաեւ նուիրած է սիպերիական թանկագին քարէ շինուած խիտ գեղակերտ զարդանոթ մը՝ 1200 քիլօ ծանրութեամբ, սակայն սակաւին Կ. Պոլիս ժամանած չէ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց Սանմանադրութեան իբրեւ յիշատակ հատատուելիք շքադրամէն առ այժմ 20,000 շինել տալ Գողերանոցին մէջ, հազար ոսկիի չափ գումար մը յատկացնելով իբրեւ ծախք։ Շքադրամին համար հինգ զրուշի պիտի ծախուի պետական արկղերէն. նաեւ փոքր յաւելում մը պիտի ըլլայ ունկիի ու ժամագէնի ծախքի համար։

—Նաւայնն պնուորներէ ոմանք, շաբաթ օրը, Թարլմանէի մէջ հանգիստ լալով ազատ արձակուիլ պահանջեցին, բայց Թէբոնէի հրամանատարը հայն հարկ եղած յորդորները տալով, իրենց տեղերը վերադարձուցին։

—Ֆրանսայի երմական նախկին նախարար Պ. Ժիւլ Թոշ, որ ամանաագէտ մըն է, կ. Պոլիս պիտի հրաւիրուի երմական գործերու բարեկարգմանը համար։

—Անհին է այն լուրը թէ Գ. զօրանոցին հրամանատար առաջին Ցիլրիգ Մահմուտ Շէվքէթ փաչա պիտի հրաժարի։

—Պրուսայի մէջ, չաբաթ առաւ, ժամ 3½ին, արեւմուտքէն արեւելք երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է երեք-չորս երկվայրկեանի չափ, սակայն վնասակար հետեւանք մը չէ ունեցեր։

—Փողերանոցին մէջ երկու հարիւր հազար ոսկի կը պատրաստուի Օսմ. Պանքային հաշուոյն։

—Թղթատարական քարտաներուն համար անգլիական կամ ֆրանսական ձեւով համազգեստներ պիտի չենուին։

—Դ. զօրաբանակին նոր հրամանատար Սպասուլատ փաչա Երզնկա ժամաներ է։

—Պատերազմական պաշտօնարանին մէջ տրուած նուագանդէսին համար Վեհ. Սուլթանը երկու հարիւր ոսկի տուաւ, կայսերազուն իշխան Բէչտա էֆ.՝ քառասուն և Եուսուֆ Իզէտտին էֆ.՝ երեսուն։ Ընդհանուր հասոյթը երեք հազար ոսկի և ծախքն ալ հինգ հարիւր ոսկի կը հաշուուի։

— Երզնկայէն կը հեռագրեն թէ Եուսուֆանը ու Տէմիսլը աշիրէթէն վեց պետեր Բաշ գանուող զինուորական հրամանատին դիմելով, երդումով յայտարարեր են թէ ասկէ վերջը ամէն կերպով պիտի հնազանդին կառավարութեան և մէկ պիտի պտպանեն Սահմանադրութիւնը։

—Նոյն Ֆրայէ Բրեսէ կ'ըսէ թէ բրնակական վարչութեան կուսակից կարգ մը յետադիմականներ Բամազանին կը սպասեն։ Կ'ենթադրուի թէ ատոնք պիտի ուժգնեան հին վարչութեան կուսակիցներուն և կրօնասէրներուն միացումովը։ Նոյն թերթը անկարելի կը գտնէ որ այդ կուսակցութիւնը յաջողի Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկերութեան դէմ։ Եհնի Կազիքա ալ համամիտ գտնուելով, կ'ըսէ թէ նոյն Ընկերութեան բարոյական ազդեցութիւնը հեռաշէտ աւելի պիտի զօրանայ։

— Շաբաթ գիշեր ժամ 5ին Մեծ Կրզիի Ճաքմիի գիմացը գտնուած ախոռ մը այրեցաւ։ Նոյն միջոցին նուամատոյցին քաղմնոներէն մէկին մէջ յունական թատերական խումբ մը ներկայացում կատար։ Հրդեհը իմացուելով խուճապ առաջ եկաւ և բոլոր ներկայները սկսան դուռները ու պատուհանները կոտրելով դուրս խուժել։ Բաղինոյին տէրը բաւական վնասի ենթարկուեցաւ։

— Այս պահուս պուլկար հանրային կարծիքը վերստին սկսած է զրգռուիլ Յոյներու դէմ, այս վերջիններու կողմէ Պոլիս այցելող Պուլկարներու նկատմամբ ցոյց տրուած ամբարշտ և հայհոյական վարմունքներուն հետեւանքով։ Նախընթաց կիրակի Յոյներու դէմ բողոքի մի-թինգ մը տեղի ունեցաւ Պուլկարի մէջ։ Կը հաւատանի թէ նմանօրինակ միթինգներ պիտի գումարուին նաեւ Պուլկարիոյ մնա յուսնական քաղաքներուն մէջ եւս։ Պուլկարի միթինգը իր շնորհակալութիւնը յայտնած է նաեւ թուրք հայրենակիցներու կողմէ Պոլիս այցելող Պուլկարներու ցոյց տրուած եղբայրական և հոգածու վերաբերմունքին նկատմամբ։

— Պուլկարիոյ Ազգային Թատրոնի Վարչութիւնն ու անոր 58 անդամները Էսքիսի մեհենեցան, Թուրքիոյ գանազան մասերուն մէջ պուլկարներէն ներկայացումներ տալու համար։

— Լուր կայ թէ Օսմ. Դանդիքին մէջ մանակի փոխանութիւն մը տեղի պիտի ունենայ՝ անոր դէմ եղած դժգոհութեանց գոհացում տալու համար։ Նախկին Մեծ-Եպարքոս Յէրիա փաչայի բարեկամները կ'ակնարկեն զայն վերստին իշխանութեան դլուխն անցընել։ Գերմանիա և Աւստրիա այս բանին կ'ակնարկեն ձեռքի տակէ։

— Գերման դեսպան պարոն Մարշալ Ֆոն Պիպէրշթայն յանախակի դիմումներ կ'ընէ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաչայի, նպատակ ունենալով արգիլել Ֆրանսայի նախկին եղմական նախարար Պ. Ռուվիէյի կայսրութեան երմական խորհրդական անուանումը։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 12 սեպտ. — (Ակէնդի Գործակալութեան հեռագիր).=Մանսաղբէն կը հեռագրեն թէ մինչեւ Մակեդոնիայի յոյն ժողովուրդները, իրենց զգացմունց անկեղծութեանը փայլուն ապացոյց մը տալու համար, ամէն կողմ զէնդնկեց եղած են և հաշտութեան ու եղբայրասպան կռիւներու մոռացման գլուխը կը գբանուին, զինեալ պուլկար ոճրագործներ, Մորիհովայի գիւղախումբին մէջ կը պատանեան Յոյներուն, բռնադատելով հրաժարելու Ցէնէրի Պատրիարքարանին իրաւասութենէն. նաեւ հրացան, ռէվոլվէր ու փամփուշտ կը բաշխեն պուլկար գիւղացիներուն։

ՊՈՐԼԻՏ. — Օսմ. նախորդ դեսպան Թէվֆիգ փաչա Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհիին ներկայացաւ։

ԳԼՕՆ. — Քեօլնիսի Զայրուսկ կ'ըսէ թէ սիալ է Թայլզի այն լուրը որուն համաձայն Գերմանիա մեղմատած ըլլայ ի նպաստ Ռումիի Բայսին, որ ձերբակալուած է։ Նոյն թերթը կ'ըսէ.— «Այդ անձը Ֆրանսական պաշտպանեալ է և ոչ թէ գերմանական։ Անոր ձերբակալութիւնը կ'ենթադրուի թէ տեղի ունեցած է Թանէրի Ֆրանսական ներկայացուցիչին թելադրութեանը վրայ։ Ռումիի որդին գերմանական պաշտպանեալ է, և եթէ հաստատուի որ Ռումիի, ինչպէս Ֆրանսական լրագրները կ'ըսեն, ծանր յանցանք մը գործած է, անշուշտ — և այդ ալ ատիթ մը պիտի բլլայ Մղլա Հաֆիսի իր արդարարութիւնը ցոյց տալու— գործած չարիքներուն հաշիւը պիտի պահանջվ, մասնուցած մեծ ծառայութիւններուն հակառակ։

—Ֆիկարօ հրատարակած այն լուրին վրայ թէ Գերմանիա կը ջանայ բարոյական թեւարկութիւն մը առաջ բերել Մարոքի վրայ, Քեօլնիսի Զայրուսկ կ'ըսէ.— «Մարոքի մէջ մեր ուղածն է որ Ալճեզիրասի որոշմանց տակն ու ոգին յարգուի և Մարոքի ենթարկուած անկանոն վիճակին վերջ մը տրուի։ Այդ է մեր բոլոր տենչանքը։

ԲԵՅՐՈՒԹ. — Ռուսիոյ մնացած մասերուն մէջ քոլերան մինչեւ կը նուազի, Բեռերպուրգի քաղաքը գլխաւոր բոյնը եղած է այդ հիւանդութեան։ Երեկ 58 հիւանդներ հիւանդանոց փոխադրուեցան. ութը մեռան։ Հիմա 107ի կը հասնի հիւանդանոցը գտնուող վարակեալներուն թիւը։ Լրագրները կը քննադատեն զգուշական միջոցներու անբաւականութիւնը և թաղապետութեան առողջապահական ճիգին անկերպարան վիճակը, որուն պետք արձակուրդ կը վայելէ և օգնականն ալ հիւանդ է։

ՊԱՆԴԷՄ. — Երեկ իրիկուն ոմանք յարձակեցան խուզարկութիւնէ մը վերադարձող պաշտօնեաներու վրայ, որոնց մէկը մեռաւ և երկուքը վիրաւորուեցան։

Հայոց երիտասարդ դիւցազունները թագչում էին Աշիշասի դիցանուէր անտառի մթին ծառաստանի մէջ, հեռուից դիտելու զիրենի տատուածանու լոգարանը։ Բայց Աստղիկը Մուշի ամրողջ դաշտը վարագուրում էր մառախլապատ մշուշով և իր լոգարանը անտեսանելի էր կացուցանում անհամեմատ հեռաքրքրութիւնից։

Վաղորդեան մառախուղը հեռացնեն նսարանում էր, նրբանում էր, որքան արեգակը բարձրանում էր հորիզոնի վրայ։ Այժմ մշուշի միջից, որպէս թափանցիկ շղարշի միջից, սկսուեցան նկարուել հեռաւոր պատկերները։ Երեւում էր Սիմ լեռան կամաչաղարդ շղթան, մեղմ ալիքներով և ձիւնապատ գագաթներով, որոնք արեւի ճառագայթների առջեւ փայլում էին վարդագոյն ներկով։ Իսկ ամենի հեռու, դէպի Կիլուռ և Նէմրութ լեռների կողմերը, մանիշակագոյն ժապաւէնի նման, երեւում էր Բզնունեաց ծովակի միայն նեղ շերտը։ Երեւում էին Քարքէ լեռան բարձրութիւնները իրենց մթին ծմակներով և մռայլ անտառներով, որոնք իրենց անմատչելի թաւուտների մէջ սնուցանում էին մի մռայլ ժողովուրդ։ Ցիշեալ լեռների հոսայական շղթայակի մէջ, որպէս մի ոքանչելի պատկեր, երեւում էր Մուշի ընդարձակ դաշտավայրը, հարթ, հաւասար, իբրեւ մի լայնածաւալ, նախշուն գորգ։

(Շարունակելի)

դարձում այդ կուսակցութեան անդամների մէջ, մանաւանդ դիւերային պատուն։ Ժայռերի բարձրութիւնից խլում է նա ոլորուած, մերկարմատ ծառերը և նետում է ճանապարհի վրայ։ Ծառերի հետ փուլ են գալիս և քարերի ահռելին բեկորներ։ Ամէն մի ճանապարհորդ կ'ամենանամնար այդ փլատակների տակ, եթէ ժամանակութիւն ունենար հանդիպելու։

Կրկին լռելի եղաւ որոտման տեղ դղրդիւնը և նրա հետ անձրեւի խուլը կամիլները սկսեցին մաղուել երկնքից։ Քամին մնչում էր և անձրեւային տարրերի նման, զարկում էր նրա բորբոքուած երեսին։ Բայց նա ոչինչ չէր զգում։ Նրա միտքը, նրա զգացմունքները լարուած էին դէպի մի նպատակ, որ կլանել էր նրա ամբողջ գոյութիւնը, որ ամենայն եռանդով առաջ էր մղում նրան, որպէս մի մարմնացած փոքրաչափութիւն։ Նա չտարում էր մի քանի ժամ առաջ տեղ հասնել, քան կը հասնէր սեւ ձիաւորը։

Բայց ձին դժուարութեամբ էր հեռանում նրան։ Այժմ միայն նկատեց, որ եռեւեռի տարից կազում էր նա։ Անշուշտ գետի հոսանքի հետ տարուող կոճղերից մէկը դիպչելով, վնասել էր նրան։ Այդ դէպքը սատիկ վրդովեցրեց ամուսիներ ուղեւորին։ Նա չտասում էր։ Իսկ այժմ զրկուեցաւ իւր սրընթաց երիվարից։ Ի՞նչ պէտք էր անել։ Թողնել նրան և ոտքով չարունակել ճանապարհը։ Բայց ինչպէս թողնել այն սիրելի նժոյգին, որը այնքան տարիներ թէ պատերազմի դաշտում, թէ իւր ճանապարհորդութիւնների ժամանակ, լաւ ընկեր էր եղել նրա հետ։ Մի քանի րոպէ մտաց նա մտածութեան մէջ։ Յետոյ թողեց մեծ ճանապարհը, բռնեց մի շաւի

ՈՒԱՇԻՆԿԻՆԳԻՆ. — Պ. Ռայթ իր օգաչու զործիքով նոր վերելք մը կատարեց 70 վայրկեան ու 36 երկվայրկեան օդին մէջ մնաց։

ԲԱՐԻՆ. — Վիլհէլմ կայսրը, Շուրլիի մէջ ֆրանսական զոմիսէրին հետ տեսակցած պահուն, ցաւ յայտնեց թէ ժամանակ չունենալուն համար չէր կրցած ոգաւորիչ ֆրանսական հողին վրայ իրեն եղած հիւրասիրութենէն և թէ կարելի է ուրիշ անգամ մը ասիթը պիտի ներկայանայ։

— Թանձրէին կը հեռագրեն թէ հոն հասեր են Մալլա Հաֆիսի Նամակները, ուրմնք էլ-Մենէպիի իրաւասութիւն կուտան քանակցել տերութեանց ներկայացուցիչներուն հետ։ Մալլա Հաֆիսի սկզբունքով կ'ընդունի Ալճեզիրասի որոշումները և կը յուսայ բարեկամական եղանակով փոփոխութիւններ ձեռք բերել, մանաւանդ ասիական ուրիշներու կազմակերպութիւնը մասին։ Նաև կ'ուզուի Ֆրանսայի հետ իրաւախոս ըլլալ՝ անոր մասնաւոր պահանջումներուն համար։

Օ ՄԻՔԱՏՕ

ՃԱԲՕՆԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

Վ. Ա. ՃԱՆՕՍՏԱՆ

ԼՈՒԻ ՕՆՕՓՐԻ

ԲԵՐԱ, ԱԲԱՐԹՄԱՆ Ս. ԱՆԹՈՒԱՆ

5—3

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

BOURSE DE PARIS

12 Սեպտ. 1908

Ֆրանս. Ռանթ 3½ %	96.80
Օտմ. Միացեալ բացուելցաւ	95.95
» » զոցուելցաւ	96
Բանկի Երկաթուղի	176
Օտմ. Պանք	723
Պալիս Գարաւորն	468
Թրանսվալ	68.50
Ռիօ Թինթօ	1746

Փակում Բիւրսի մէջ

Օտմ. Քանսոլիտ 4 %	102.8

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ռ Ե Ր Ս.

Բերայի Մորշրդարանին մէջ երէկ նախագահութեամբ քարոզիչ Տ. Հմայեակի Սրբազանի և մասնակցութեամբ 734 քուէարկուներու տեղի ունեցաւ երեսփ. ընտրութիւնը և բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան՝

Մինաս էֆ. Զէրազ	412 քուէ
Գաբրիէլ » Նորատունկեան	410 »
Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.	399 »
Սահակեան էֆ. Գարտեան	380 »

Իսկ հետեւեալներուն մնացին՝

	քուէ
Արշակ էֆ. Գարակէօզեան	346
Արամ էֆ. Հայտճեան	322
Տիգրան պէյ Աճէմեան	288
Խնդիր էֆ. Սիմոնեան	282
Տիրան էֆ. Կիւմիւշկիւրան	282
Յակոբ էֆ. Իսահակեան	277
Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան	276
Յարութիւն էֆ. Ասլանեան	234
Տօքթ. Սիմոն էֆ. Սեղբոսեան	203
Հմայեակ էֆ. Խորոխեան	170

Օ Ր Թ Ա Գ Ի Ւ Ղ.

Օրթագիւղի երեսփոխանական ընտրութիւնը երէկ կանոնաւորութեամբ կատարուեցաւ թաղին եկեղեցիին մէջ։ Բուէներու բացարձակ առաւելութեամբ ազգային երեսփոխան ընտրուեցան Խաչիկ էֆ. Սվաճեան (պաշտօնական Օտմ. Պանքայի մէջ) և Յովսէփ էֆ. Դուլուճեան (Կեդրոնականի ուսուցիչ)։ Առաջինը չուած է 107 քուէ և վերջինը՝ 68 քուէ։ Ընտրողներուն թիւն էր 133։ Ընտրողական ժողովի նախագահ Մանկունի Եպիսկ. հիւանդութիւն պատրուակելով բացակայած էր։ Դիտելի պարագայ մըն է որ ընտրելիներու եռանուն ցանկին ոչ ոք ընտրուած էր, թաղեցիներուն մեծագոյն մասը համարում չունենալով անոնց նկատմամբ։

Ֆ Ի Ր Ե Դ Ի Ւ Ղ.

Ֆէրիգիւղի Ընտրութիւնը կատարուեցաւ երէկ։ 260 ընտրողներէն՝ 185 հոգի մասնակցեցան։ Բացարձակ առաւելութեամբ և 95 քուէով ընտրուեցաւ Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան։ Իսկ մնացեալ երեքը հաւասարապէս մնացին։ ուստի առաջիկայ կիրակի նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի՝ հետեւեալ կրկնապատիկ ցանկին վրայ, որոնք ամէնէն աւելի քուէ ստացած են՝ Տէրք. Յովսէփ Եուսուֆեան (90 քուէ), Յակոբ Պարրի (86), Խաչիկ Խորասանճեան (63), Սարգիս Քնաճեան (53), Հրանտ Ասատուր (53) և Աղեքսանդր Փանոսեան (49)։

Ե Ա Ս Ա Գ Ի Ւ Ղ.

Խասգիւղի երեսփոխանական ընտրութիւնները կատարուեցան երէկ, նախագահութեամբ քարոզիչ Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. Պապեանի։ Հրաւէր զրկուած էր 222 ընտրողներու, որոնցմէ 185ը մասնակցած էին։ Բուէի բացարձակ առաւելութեամբ հետեւեալները ընտրուեցան՝

	Քուէ
Գաբրիէլ էֆ. Նէշէրճեան	172
Պետրոս էֆ. Հարամեան	159
Սմբատ էֆ. Քեսիթիրեան	148
Ռուբէն էֆ. Փափազեան	141

Պ Ա Լ Ա Թ

Պարթու երեսփոխանական ընտրութիւնն ալ կատարուեցաւ երէկ 230 քուէարկուներու մասնակցութեամբ և նախագահութեամբ քարոզիչ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալաքեանի և ընտրուեցան Տեղը՝

Տօքթ. Եղուդեան	198 քուէ
Սահակեան Թէլլիեան	188 »
Սահակեան Գարաեան	132 »
Հեթում Սեթեան	125 »

ՏԵՂԱՊԱՀ ՍՐԲԱԶԱՆԸ ԵՐԼՏԶԻ ՄԷՋ

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

Կայսեր Ծննդեան տարեդարձին առթիւ Նաբաթ օր Պասար. Տեղապահ Դաւթեան Սրբազան իր հետ ունենալով Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. Զիլինկիրեանը, Երլտրկի Պալատը գնաց և մեծ ազգաց հոգեւոր պետերուն հետ ներկայացաւ Սուլթանին և իր շնորհաւորութիւններուն հետ մէկտեղ շնորհաւորական ուղերձ մը ալ մատոյց։ Սուլթանը պատասխանելով լիրեն ուղղուած շնորհաւորութիւններուն բաւ. — «Մինչ զինքս շատ երջանիկ կը զգամ Քանոնը կասային վերահաստատութեամբ ժողովուրդին զգացած երջանկութենէն. ես հպատակներուս մէջ երբեք խարութիւն չեմ դներ և կը փափաքիմ որ ամէնքը ձեռք ձեռքի և սիրտ սիրտի աշխատին երկրին բարգաւաճմանը և յառաջդիմութեանը, իմ բարեւներս հաղորդեցէք ձեր ժողովուրդներուն։»

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԸ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Իշխան Սանգէանցին վերջին ժամերը զրկած ըլլալով որ անակնկալ պատճառով մը չպիտի կրնայ այցելել և ուրիշ օրուան մը յետաձգած է իր այցելութիւնը, Ն. Ամենապատուութիւն Իզմիրլեան Հայրիկ, ընկերակցութեամբ Տ. Մեսրոպ Վ. Նշանեանի, պատեցաւ Պարթարքարանի դիւանները։ Թուրքերէնի թղթակցութեանց պետ՝ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեանի այցելէ լեալ, Ն. Ամենապատուութիւն այցելեց նաեւ վարչական դիւանը, որուն բոլոր պաշտօնեաները, ի բացակայութիւն իրենց պետին, Թէլեան էֆ.ի ընդունեցին Հայրիկը և արժանավայել մեծարանքներ ըրին։ Այս առթիւ Իզմիրլեան Հայրիկ խօսքը ուղղեց իր Պատրիարքութեան չրջանէն մնացած պաշտօնեաներու, օրհնեց անոնց, ինչպէս նաեւ միւս բոլորին աշխատութիւնները և յորդորեց որ միշտ բնաբան ունենան պարտականաչափութիւնը, ազգասիրութիւնը և արդարադատութիւնը։ Երբ խօսակցութիւնը դարձաւ Պարթարքարանի չէնքին հոգեւոր հարկը և անոր նորոգութեանը պէտքին վրայ, Ն. Ամենապատուութիւն յայտարարեց թէ «Նախ պէտք է ազգին բարոյական ուժերուն չմեռնի։ Երբոյզը չմեռած է այդ երկու-քսան գիւղերին է նոր Պարթարքարան մը չմնար։» Յետոյ յորդորական մը ուղղելով ներկայ պաշտօնէութիւն, բաւ. «Ազգային պաշտօնեաները պէտք է ազգին նուիրուած լլլան հիմովին. անոնցմէ պահանջուածը ուղղամտութիւն և պարտաճանաչութիւն է և իրենց ընթացքով պէտք է ցոյց տան թէ արդարադատութեան կոչմն են մեզի»։ Դիւանապետ Լեւոն էֆ. Բիւրքճեան պատասխանելով Իզմիրլեան Սրբազանի խօսքերուն, բաւ. «—Մեր դիւանատան պաշտօնեաներուն ամէնքն ալ կը պահեն Զերդ Ամենապատուութեան ժամանակամիջոցի բարոյականի, պարտաճանաչութեան և ուղղամտութեան գրաւմը և այս կը պարտինք մեր յարգելի դիւանապետին՝ Թէլեան էֆ.ի մեծ ներշնչած ակզբունքներուն։ Եւ սակայն, յարեց Ն. Ամենապատուութիւն, այս վերջին երկրաշարժեայ չրջանին մէջ Ազգը անցաց չատ մը փորձութիւններ»։

Բառորդ ժամուան այցելութենէն մը և հայրական յորդորներէ վերջ Իզմիրլեան Հայրիկ մեկնեցաւ պաշտօնէութեան տեղեկագ ու սիրալիր ցոյցերուն մէջ։

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

Բաղձացուածին համաձայն, Մինաս Զերազի ժամանումը արժանաւոր ընդունելութիւնով մը ոգեւորելու համար փութացան զործունէութեան մը մէջ կը դրուին ազգայիններ։ Այսպէս, Նիժէր շոգենաւը դիմաւորել երթալու համար Ամիսի ազգայիններ կազմած են մասնախումբ մը՝ շոգենաւ մը վարձելու նպատակով։ Այդ ազգայիններն են Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Սալանեան, Սմբատ Դաւթեան, Աւետ Եարճանեան, Գրիգոր Զարեան, Գրիգոր Գորեան, Լեւոն Հինդլեան, Սերոբէ Գալուստեան, Սուքիաս Ռէյիսեան, Սարգիս Նարլեան, Սահակ Երէցեան, Մարտիրոս Մարմանեան, Սարգիս Պօսթանճեան և Մարտիրոս Բէպպուճեան, որոնք Շերքէթի շոգենաւ մը պիտի վարձեն։ Շոգենաւը կամուրջէն պիտի մեկնի ժամը 6ին։ Տեղապահ Սրբազանը յանձնարարեալ մը առած է Յարութիւն էֆ. Ասլանեանի, որպէս զի Շերքէթի վարչութեան դիմումով ուժանդինով վարձուի շոգենաւը։ Տոմսերը ամբողջ կնքուեցան Պարթարքարանի մէջ և զուտ հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Ակնցի կարօտ, սովեալ ու մերկ ժողովուրդին։ Տոմսերուն գինն է 10 և 20 զրշ. և կը ծախուին Բերա, Կալաթա Սարայի դէմի ծխավաճառին, Մարուճաճարլար՝ Զորեան-Գալուստեան էֆ.ներու, Մէրճան՝ Սարգիս էֆ. Գոսթանճեանի քով և Զաքմանճիլար՝ Գրիգորեան Գրատուն։

Նոյնպէս Բերայի երեսփոխութիւնն ալ վարձած է առանձին շոգենաւ մը, որ քարափէն պիտի մեկնի ժամը 5½ին, դիմաւորելու համար Մէսամբրիի Նիժէր շոգենաւը, որով կուգայ Զերազ։

Վատնաղարը դեռ մինչեւ չորեքշաբթի օրը պիտի գանուին նոյն նպատակով ձեռնարկներ ընողներ ալ, զորս պիտի ծանուցանենք հետզհետէ։

Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղապահ Սրբազանը նախընթաց օր այցելեց Ս. Յակոբայ Որբանոցը և իրեւ զգայուն ու սրտի տէր Հայ եկեղեցական մտնէն դիտեց թէ ի՞նչ վիճակի մէջ կը գտնուի այդ չէնքը, որուն անունը որբանոց է։ Ն. Բարձր. Սրբազանութիւնը յուզուելով և փափաքելով որ անմիջական դրման մը ըլլայ որբերու այդ վիճակին, չաբաթ օր նախագահեց Գարակէօզեան Արհեստական վարժարանի Խնամակալութեան նիստին որ տեղի ունեցաւ Ղալաթիոյ Խորշրդարանին մէջ։ Ներկայ էին Յարութիւն Ասլանեան, Եղուարդ Գարակէօզեան և Մկրտիչ Ասատեան էֆ.ները։ Ժողովը նիստեալով որ մինչեւ նոր որբանոցին չմուտքիանը՝ այժմու խարխուլ և անբնակելի վիճակի մը հասած չէնքը պէտք ունի անհրաժեշտ նորոգութեան մը, որոնց որ առժամեայ կերպով նորոգութեան որբանոցը, որպէս զի գոնէ մինչեւ երկու տարուան համար բնակելի ըլլայ։ Հետեւապէս ժողովին այս որոշման համաձայն երկու չաբաթէն պիտի ձեռնարկուի նորոգութեան գործին։

ՆՊԱՍՏՆԵՐ ՍՈՎԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

Գ-ամիրէի «Մանրախոս» անուն օրերգներու ընկերակցութիւնը 260 ֆր.ի գումար մը զրկած է Վանի Սահմանադրական ազգկանց որբանոցի պէտքերուն գործածուելու համար։ Պարթարքարանէ օրհնութեան կոնդակ մը զրուելու նոր հրատարակեալ օրհներգներու ընկերակցութեան։ Այս գումարը ընդհանուր պիտի զրկի Վանս։

* * *

Գամիրէի Սանդնոյեանցներն զիւանապետ Տեար Ն. Ազարարմ. ու անդամներ մէջ գանուող Սարգիսիրցի ազգայիներէն բաղկացեալ հանգանակիչ մասնախումբ մը 5) ոսկի. ոսկի հաւաքած և զրկած է Պարթարքարան՝ որպէս զի ասանց կրօնի խորհրդեան Արաբ լիրի լուսաւորչական, կաթոլիկ և բողոքական ազգայիներուն։ Տեղապահ Սրբազանը այս գումարը զրկեց Առաջն. Տեղապահ Տ. Մեսրոպեան Վ.ի և յանձնարարեց որ նուիրատուներու փափաքին համաձայն տեղի ունենայ բաշխումը և ցուցակը զրկուի։

* * *

Որոշուած ըլլալով որ ազգային ընդհանուր հանգանակութեան մը ձեռնարկի և արդիւնքով Հայաստանի ազգաբակ երկրագործ գիւղացիին թիկան կենդանիներ, սերմնցու, ինչպէս նաեւ հայապին հայթայթուի, տեղապահ Սրբազանը յանձնարարեց Տ. Գրիգոր Ծ. Վ. Գալանեան, Սմբատ Դաւթեան, Աւետ Եարճանեան, Գրիգոր Զարեան, Գրիգոր Գորեան, Լեւոն Հինդլեան, Սերոբէ Գալուստեան, Սուքիաս Ռէյիսեան, Սարգիս Նարլեան, Սահակ Երէցեան, Մարտիրոս Մարմանեան, Սարգիս Պօսթանճեան և Մարտիրոս Բէպպուճեան, որոնք Շերքէթի շոգենաւ մը պիտի վարձեն։ Շոգենաւը կամուրջէն պիտի մեկնի ժամը 6ին։ Տեղապահ Սրբազանը յանձնարարաղիր մը առած է Յարութիւն էֆ. Ասլանեանի, որպէս զի Շերքէթի վարչութեան դիմումով ուժանդինով վարձուի շոգենաւը։ Տոմսերը ամբողջ կնքուեցան Պարթարքարանի մէջ և զուտ հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի Ակնցի կարօտ, սովեալ ու մերկ ժողովուրդին։ Տոմսերուն գինն է 10 և 20 զրշ. և կը ծախուին Բերա, Կալաթա Սարայի դէմի ծխավաճառին, Մարուճաճարլար՝ Զորեան-Գալուստեան էֆ.ներու, Մէրճան՝ Սարգիս էֆ. Գոսթանճեանի քով և Զաքմանճիլար՝ Գրիգորեան Գրատուն։

Նոյնպէս Բերայի երեսփոխութիւնն ալ վարձած է առանձին շոգենաւ մը, որ քարափէն պիտի մեկնի ժամը 5½ին, դիմաւորելու համար Մէսամբրիի Նիժէր շոգենաւը, որով կուգայ Զերազ։

Վատնաղարը դեռ մինչեւ չորեքշաբթի օրը պիտի գանուին նոյն նպատակով ձեռնարկներ ընողներ ալ, զորս պիտի ծանուցանենք հետզհետէ։

Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղապահ Սրբազանը նախընթաց օր այցելեց Ս. Յակոբայ Որբանոցը և իրեւ զգայուն ու սրտի տէր Հայ եկեղեցական մտնէն դիտեց թէ ի՞նչ վիճակի մէջ կը գտնուի այդ չէնքը, որուն անունը որբանոց է։ Ն. Բարձր. Սրբազանութիւնը յուզուելով և փափաքելով որ անմիջական դրման մը ըլլայ որբերու այդ վիճակին, չաբաթ օր նախագահեց Գարակէօզեան Արհեստական վարժարանի Խնամակալութեան նիստին որ տեղի ունեցաւ Ղալաթիոյ Խորշրդարանին մէջ։ Ներկայ էին Յարութիւն Ասլանեան, Եղուարդ Գարակէօզեան և Մկրտիչ Ասատեան էֆ.ները։ Ժողովը նիստեալով որ մինչեւ նոր որբանոցին չմուտքիանը՝ այժմու խարխուլ և անբնակելի վիճակի մը հասած չէնքը պէտք ունի անհրաժեշտ նորոգութեան մը, որոնց որ առժամեայ կերպով նորոգութեան որբանոցը, որպէս զի գոնէ մինչեւ երկու տարուան համար բնակելի ըլլայ։ Հետեւապէս ժողովին այս որոշման համաձայն երկու չաբաթէն պիտի ձեռնարկուի նորոգութեան գործին։

«Յարաթը մէկ երկու անգամ հանիներու քակը չարոզ կը խօսուի՝ համոզիչ չէնչերով, ասամ հանդերձ հանասանմանդրական տարբ մը կայ, և կը վախցուի թէ իրականացում մը տեղի ունենայ։»

(Ռազմիկ)

ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՇՈՒՐԴՆԵՐ

ՍԵՒԻՏԱԼԻ ԴՈՒՐ ԱՌԱՅԱՐԱՆԸ

Սկիւտարի Ս. Խաչ քարոզիչ Տ. Մկրտիչ Սրբազան պաշտօնադրով մը զիմած էր Ազգ. Պատրիարքարան և յայտնելով թէ Բարձր Առնտեսեան և Նշան Վալիսէեան էֆ.ները վերջին միջոցներս ընդունելի իրենց պաշտօնը և թէ Իսմաիլի միւս անդամներն ալ տարբերով որ իրենց թաղին գործերով զբաղած են և չեն կրնար պատասխանել եղած հրաւէրին, ուստի ստիպուած, նոր տաժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմած է։ Պատրիարքարանը հաստատեց այս նոր Առժամեան որ պիտի կատարէ երեսփոխական ընտրութիւնները և թաղային գործերը պիտի վարէ տաժամեայ։ Այդ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներն են։ Տեարք՝ Ազիքանեան Փիրանեան, Գարեգին Տէմիրճիպաշեան, Գրիգոր Նանասպեան, Մանուկ Տէր Յակոբեան, Մինասեան Էսկիֆեան, Յարութիւն Պարսիպանեան, Յովհաննէս Կոմայոյեան, Սիմոն Գալամանեան և Սիմոն Զէյմիկեան։

* * *

Գամիրէի երեսփոխական ընտրութիւնները դարձեալ ժողովի անդամներուն դէմ և նոր Առժամեայի մը ընտրութեան հրաւէրով պահանջած էին Ազգ. Պատրիարքարանէն։ Տեղապահ Սրբազանը յանձնարարեց նոյն եկեղեցւոյ առաջնորդ Տ. Մելքիսէդեկ Ծ. Աշճեանի որ թաղեցի պատասխան ազգային գործին։ Այս առթիւ Պատրիարքարանէ յատուկ գրեթով սկսաւ զիմում ընել արտասահմանի մեր հարուստ ազգայիններուն, որպէսզի իրենք ալ հարկ եղած աջակցութիւնը բնեն այս ազգային կենսական գործին։ Այս առթիւ Պատրիարքարանէ յատուկ գրիչ մը զրկուեցաւ նաեւ Անվերջանալի ծանօթ վաճառական Իսկ.քեհան էֆ.ի և ինդրուեցաւ որ անուշն մէջ, առանձին կամ յարմար ազգայիններու ընկերակցութեամբ, հանգանակութիւն մը կատարուի և արդիւնքը զրկուի Ազգ. Պատրիարքարան։ Յուսալի է որ ինչպէս Իսկ.քեհան էֆ. նոյնպէս բոլոր անոնք որոնց զիմում ըրած է Տեղապահ Սրբազանը, նկատի կ'առնեն պէտքի կենսականութիւնն ու սոսկալի ամենութիւնը և չեն զլանար իրենց օժանդակութիւնը։

* * *

Դանտիայի հայերը Սամսունագրութիւնը ուրախութեան և ցնծութեան մեծ ցոյցերով ստեղծ են և իրենց այս հրճանքին մէջ մոռցած չեն նաեւ Հայաստանի սովամանկ եղբայրները և անմիջապէս իրենց մէջ հանգանակութիւն մը կատարելով 426 ֆրք. հաւաքած և զրկած են Ազգ. Պատրիարքարան։ Տեղապահ Սրբազանը գանձելով այս գումարը, անմիջապէս հարկ եղած տեղերը փութացուցած է։

"ՁԱՆԳԱԿ,,ԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՈՒՐԻՆ, 13 օգոստոս. — Դաւանան Դաւիթը սպանողը՝ 19 տարեկան Տանատը ասնոս 11ին հոս հասաւ չորս տասիկներու ընկերութեամբ։ Կ'բսուի թէ կառավարութիւնը Վանայ թիւրքերուն դէմ զգուշութեան համար Տանատը քաղաքէն հեռացնելով՝ Պոլիս հրը քով ապահով հասցնել կ'ուզէ։ Բանի մը տեղեր դիմում եղաւ, բայց դեռ ապա չէ արձակուած։ Պիտակաչի Իսմայիլ էֆ.ի խոստացած է միջամտել։ Յուսալ իսկ երիտասարդներ ուխտաւորներու պէս զաղթիւի ալեցնը կ'երթան, ոբ կը պահուի երեւ։ սարդքաղաքին։»

ՎԱՆ, 18 օգոստոս.— Սարգիսը և Կոմսը, որոնք քաղաքի խուզարկութիւններուն ժամանակ յայտնուեցան ազատուել պատրաստուած ծուղակից, ապանեցան և վերադարձով պաշարով ժանդարմերին և ապատանել գաւառներում՝ այժմ քաղաք են վերադարձել ընկերներով միասին։ Այսօր այցելութիւն արին տեղական հրամանատարին։ Պատուոյ խօսքերի փոխանակութիւն եղաւ երկու կողմերից՝ ազատել պահպանել սահմանադրութիւնը։ Ընդունելութիւնը ջերմ և մտերմական էր։ Այցելութիւն արուեց Վաղդէնի և միւս հանատակների չերիմներին։»

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Սեբաստիոյ մեր թղթակցը՝ Միրզա՝ կը զրէ Օգստ. 19 թուականի նամակով մը.

«Տեղւոյս բանտին մէջ պատանուած մեր ազգակիցներու խնդրոյն մասին բան մը չլսուիր։ Բանտարկեալներու մէկ մասը — Տիմկիլեան, Փափազեան, Դարանիարցի Ղուկաս եւայլն — արձակուեցան. սակայն մնացեալները տակաւին բանտն են, որոնց մէջ են Նիկողոս, Յաղդեցի տղաքը եւայլն։ Յուլիսի մէջ բանտարկեալները ցոյց մը ըրին՝ զօսալ կանչելով և բանտին դռները կոտրել ապառնալով. կառավարութիւնը զօրքով պաշարեց բանտը երեք օր՝ գիշեր ցորեկ և հաղիւ կրցաւ հանդարտեցնել տեղւոյս Առաջնորդին և ուրիշներու միջամտութեամբ։

«Բաղաքիս Երիտասարդ-Թուրք Բօմիդէն հայ և Թուրք հետեւորդներու հետ ի միասին Օգստ. 17ին, կիրակի գիշեր ժամը 2ին գնաց կուսակալին դուռն առաջնորդ. հոդ. Բօմիդէի անդամներէն Խալիսպէյ ճառ մը խօսեցաւ, որ մէկէ աւելի անգամներ ընդմիջուեցաւ Ժողովուրդին կողմէ — «Այլ պէյը չենք ուզեր, այդ աղտոտը թող պաշտօնակ ըլլայ» ազաղակներով։ Անկէ վերջ չիֆթիլիկ միտիրին խօսեցաւ համոզելով ժողովուրդը թէ պաշտօնեաներ փոխելու ժամանակը չէ և թէ դեռ պէտք է հակասահմանադրական հոսանքները խեղդել։ Վերջապէս ժողովուրդը յաջողեցաւ պաշտօնակ ընել սալ արիկան։ Քամիլէին տեսած ասաջին գործն է սարիկան։

«Յարաթը մէկ երկու անգամ հանիներու քակը չարոզ կը խօսուի՝ համոզիչ չէնչերով, ասամ հանդերձ հանասանմանդրական տարբ մը կայ, և կը վախցուի թէ իրականացում մը տեղի ունենայ։»

(Ռազմիկ)

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵԼԻ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Ֆէրիգիւղի իշխան տեսը գովելի մտածումն է ունեցած գլուխ կանգնելու ձեռնարկի մը՝ որուն մարդասիրական նպատակը ամէն շնորհաւորութեան արժանի է։ Մօտ 15ի չափ ծանօթ ընտանիքներէ Տիկիններ՝ առժամանակեայ մասնախումբ մը կազմած են, նպատակ ունենալով նպաստ հաւաքել գաւառի ընդհանուր կարօտեալներուն։ Իրենց ձեռնարկին գործնական ձեւ մը տալով, ոչ միայն պիտի հաւաքեն և ընդունին հնչուն դրամ, այլ նաեւ հին զգեստեղէններ, զորս ինքնագրով պիտի ապանեսեն տան և զրկին գաւառի զրեթէ մերկ մնացած ժողովուրդին, որ օրապահիկի անմիջական պէտքին հետ ունի նաեւ զգեստի կարօտութիւնը, ինչպէս ծանօթ է։ Պիտի դիմեն նաեւ Հայ վաճառականներ՝ զգեստեղէնի նիւթեր հայթայթելու համար։ Այս Տիկինները այսօր նեստ պիտի կազմեն, ընտրելու համար մնացեալ դիւան մը, որ դիմում պիտի ընէ թաղերու Տիկիններու, օժանդակ անդամութիւնն ապահովելու համար։ Առժամեայ մասնախումբին անդամներէն մէկը՝ նպաստելու զեղեցիկ օրինակ մը տալով՝ 600 զրշ. նուիրած է, ապահովով յաջողներ ունենալ, կարողութեան տէր բնակիչներէ։ Այս զովելի ձեռնարկին փափաքելի է և կը սպասուի որ հետեւին ուրիշ թաղերէ Տիկիններ, հաւասարաչափ զլուխ հանելու համար գործ մը՝ որ մեծ արժէք ունի և որուն մէջ իգական սեռին գործակցութիւնը պատուաբեր նիշ մը պիտի կազմէ, ընտրելու համար մնացեալ դիւան մը, որ դիմում պիտի ընէ թաղերու Տիկիններու, օժանդակ անդամութիւնը ապահովելու համար։ Առժամեայ մասնախումբին անդամներէն մէկը՝ նպաստելու զեղեցիկ օրինակ մը տալով՝ 600 զրշ. նուիրած է, ապահովով յաջողներ ունենալ, կարողութեան տէր բնակիչներէ։ Այս զովելի ձեռնարկին փափաքելի է և կը սպասուի որ հետեւին ուրիշ թաղերէ Տիկիններ, հաւասարաչափ զլուխ հանելու համար գործ մը՝ որ մեծ արժէք ունի և որուն մէջ իգական սեռին գործակցութիւնը պատուաբեր նիշ մը պիտի կազմէ, արժանապատիւ արդիւնաւոր դառնայով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի

Պատուոյ Ատանան յատուկ Աբրամի օր, Սեպտ. 5ի նկատմամբ պիտի տանու Տ. Եղնիկ Ծ. վարդապետ Գալաթացեանի մասին ամսոյս 7 թուականու Մանկուն. թերթին մէջ հրատարակուած ամբաստանութիւններն։

Ուստի նոյն ամբաստանութիւններն ընող Բաղեշի Սարգիսեան Տ. Աւետիս քահանայն, Առաուանատուրեան Գրիգոր, Գարայ Օզանեան Տիգրան և Յակոբեան Մանասէս էֆէնտիներն կը հրաւիրուին վերջին օրն է ժամ 6 գալ ի Պատրիարքարան իրենց բրած այն ամբաստանութիւններն հաստատելու համար։

«ՀՈՒԳՈՒԴԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ"

Այսօր հրապարակ կ'ելլայ քաղաքական ազասարականներու և փափաքականներու օրաթերթը, Հուգուզը Ումումիի անունով։ Այս թերթին խմբագրութիւնը կազմուած է լաւ ազասական-փափաքականներէ և սրուն պիտի աշխատակցին մի միայն այդ կարգի զրիչներ։

Թերթին հասցէն պիտի յատկացուի նոյն այդ ընկերութեան մաս կազմող կարգ անդամներու և բնատնիքներու։

— Կառավարութիւնը որոշած էր կառնդմէն նոր տասս յատկացնել անխարիս ազասական ազասականներու. ասկայն ընկերութիւնը իր օգնական ազասին թիւնը չի յայտարարէ թէ ինքզինքը վարձատուած կը նկատէ երկրին ազատութիւնովը և թէ կ'ուզէ երկրին բան չելլալ, այլ աշխատիլ անոր բարօրութեանը։

Կը հնարաւորինք թերթին ա ընկերութիւնը։

"ԵՐԷԱԿ,,

Ողբացեալ Արփիար Արփիարեանի ամէնէն սրտայոյզ էջերէն մէկն է որ մեր այսօրեան թերթին մէջ կը հրատարակենք, ասնելով Շիրակ հանդէսէն զոր մեծ գրաւէլաը կը հրատարակէր Գահիրէի մէջ մինչեւ իր ազատման թուականը։ Շիրակի բուն հիմնադիրները եղած են Մելքոնեան և Վահան Թէքէեան, որոնք արդասաւորութեան ամէնէն գեղեցիկ գրական հանդէսը երին զան երկու տարի չարունակ և յետոյ փոխանցեցին Արփիարի։ Հրճանքով կ'իմանանք թէ քիչ օրէն Շիրակ պիտի վերերեւի Պոլսոյ մէջ Վահան Թէքէեանի խմբագրութեամբ։ Յաջողութիւն։

ՍԱՍՈՒՆԱՀԱՅՏԻՆ. Իշխանը չաբաթ օր հաղարատիպ Զէյթի պէյը յատկացուցաւ Երուսաղէմատուն զրկելու, հաղորդելու համար Իզմիրլեան Սրբազանին թէ՝ կը ցանի՝ հակառակ իր բաղձանքին և որոշումին՝ չկարենալ այցելելուն համար չաբաթ օրը Սրբազանին, ոտիպոդական կերպով տեսնել հարկադրուած ըլլալով զահաժառանգ Բէյտա էֆ.ին։ Զէյթի պէյի կ'ընկերակցէին երկու Հայ Դաշնակցականներ։ Երբ Երուսաղէմատուն հասան, Իզմիրլեան Սրբազանը զանոնք ընդունեց սիրալիր կերպով։ Ն. Ամենապատուութեան քով կը զտնուէին Կարապետ Պասմաճեան և Տօքթ. Տաղաւարեան, որոնք իրենց կարգին մեծարանքներ ըրին իշխանին պատգամաւորներուն։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ վարժարանի ուսանողներուն կողմէ պատուիրակութիւն մը չաբաթ օր ներկայացաւ Տեղապահ Սրբազանին և խնդրեց որ ընդունուի Հինդլեան էֆ.ի այն առաջարկը որով կը պահանջէր երեք տարուան պարմանագրութիւն կնքել՝ Կեդր. վարժարանի անօրէնութիւնը սանձնելու համար, ասկայն Տեղապահ Սրբազանը մերժեց։

ՏԵՂԱՊԱՀԱ ՍՐԲԱԶԱՆԸ վաղը փոխադրած այցելութիւն պիտի տայ Սապահէտտին իշխանին։

ԳՈՒՍԴԱՆԱԿՈՒԹ թաղապետական ընտրութիւնները կատարուեցան և Հայոց կողմէն ընտրուեցան Խաչիկ Պէյլէրեան և Մանուկ Թասիրեան էֆ.ներ։ Իսկ Յունոց կողմէ զեղազարդ Բանայօթ և Բէֆենտիօղլու էֆ.ները։

ԳՈՒՄՊԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆ Իզմիրլեան Սրբազանի Թարգեր Երեսփ. ընտրութիւններու զգուշութեանց ձեռնարկուած է և եռանուն ցանկի ընտրական ժողովը կը կազմեն Տեարք՝ Ազիքանեան Թոփալեան, Առաքելեան Թէքէեան, Լեւոն Քէլեքճեան, Կարապետ Պասմաճեան, Ճիւան Թէքէեան, Մինասեան Գարագաշեան, Յովհ. Տէր Յակոբեան, Տիգրան Բալէչէրեան, Տիգրան Թէքէիպաշեան։ Ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան սեպտ. 7ի կիրակի օրը, Թեմական ապդ. վարժարանին մէջ։ Ընտրողական նամակներ ուղղուած են թաղեցիներուն՝ որոնց ինչպէս նաեւ ընտրելիներու եռանուն ցանկը զրուած է Գուգկանոգլի եկեղեցիին մէջ։

ՍԷՎԱՆԷՆԻ մէջ

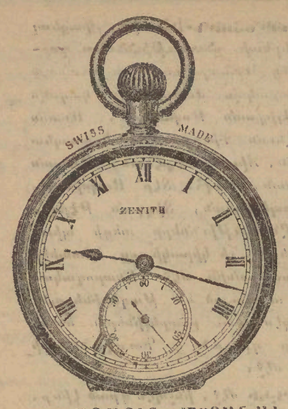

ՈՐՆ Է ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՆԸ ԵՒ ԱՄԵՆՈՒՏ ԳՆԱՀԱՏՈՒՆԸ ՄԻԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ եւ ԸՆԿ.

ԶԵՆԻԹ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՋ, 1900

ՈՐՆ Է ԺԱՄԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ԳՏՆՈՒՈՂ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԹԻՒ 16 — ՊԱՇՃԷ ԳԱԲՈՒ — ԹԻՒ 16
Օսմանիա-Պամ հասատարեան դիմացը
Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Նէօշատէլի Դիտարանին. 1903

Մեր յարգոյ յանախորդներուն դրականապէս ապացուցանելու համար մեր ԶԵՆԻԹ ժամացոյցին ուրիշ ամէն ժամացոյցներէ ունեցած բացառիկ առաւելութիւնները, վերոյիշեալ երեք յատկութիւններին այսինքն նրբանկատ յօրինուածք, տոկունութիւն եւ բարձր ճշդութիւն (haute précision), միոյն մէջ իսկ բերացող ԶԵՆԻԹ ժամացոյց մը եթէ զնորդներու կողմէ մեզ վերադարձուի պատրաստ ենք վճարելու փոխարժէքը, առանց ո եւ է առարկութեան։ 50—15

ԱՐՏԱՔՈՉ ՄՐՑՄԱՆ
Անդամ Ժիւրիի, Միլան. 1906

ԼԻՍԷ ՆԱՍԻՕՆԱԼ ՖՐԱՆՍԷ

ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

ՑՆՕՐԻՆՈՒԱԾ՝ ՏԻԿ. ՏԷՎԷ ԵՒ ՇԱՖՆԷՐ
35, Եէմենիճի փողոց, Բերա

Վարժարանս պիտի վերաբացուի 1908 տեսպ. 8/21ին։ Արհամարբութեան և տգիտութեան համար դիմել Լիսէի Տնօրէնութեան, երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը։ 15—3

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՅՈՅՑ ՏՈՒԱԻ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Ինքնին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ տկարակազմներու համար։
50 - 22

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանկ դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Գոլոս, Եէնի Հան
ՏԱՍՆԱՏԻՒՐ՝ Բերա, Ծիրանի Ծաղուզ № 14

ՏԱԼԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտընը, Ակիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղէքսանդրիա, Իսքիրլի, Էնկիւրի, Պազարճա, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դամասկոս, Դարտանէլ, Դավալա, Տէպէ Ագաճ, Էսկիշէհիր, Սրուսաղէմ, Գոմախանա, Գանտիա, Լիմասոլ, Գոնիէպ, Մէրսին, Միտիլէն, Մանասթիր, Նիքոսիա, Ուշակ, Բոր-Մախա, Սէլանիկ, Սամսոն, Սքէվրա, Իզմիր, Տրապիզոն, Սարեպտան Եր.պարտիզ եւ Սկիւտարի։

Որպէսզի պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշիւով (գանթ-գարան) փոխանակութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բալիա) պահեստ առնելով։ Փոխանակագիրներ կը դրկէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրինակներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքեղէն առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կրօնական եւ փոխանակագիրներ կը դանձ՝, ազարտնական հրամանագրեր կը գործադրէ, գանձագին տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխանակ, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, սնանուկան կամ կրկին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Զէյթուն արկղամարերու մէջ հատուցում ժամանակաց յիշատակ նշանագրերու մէջ (պիճանով եւ մեքենան կան ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ եղած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդէի, աւանդուած արժեթուղթերուն կարօնները, կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կարօններուն համար չափաւոր միջնորդէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակումին համաձայն։ Անոր տիրոջ հայտնի կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագրիներ։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ արուած արժեթուղթերուն կարօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր տրամադրութեան գործակալութեանց մէջ՝ Լէմանս եւ Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղէքսանդրիա, Գոմիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Սմիւռնա, Պերլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Տոկոսներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հայտն տնցուած, կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յանձնարարները, որոնք արժեթուղթերը իր գան դրուած են, կրնան իրենց խնդրագրին վրայ գրած ուղղութիւնին առնելով կամ իրենց հաշէին դրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ ռոճկարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ, գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարմը արժեթուղթեր, ինչպէս Բուռնլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէյի Ցանալի Ցուհնատանի ապՖ. Պանքային պարտատոմսերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանցում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագն մը հաստատելով։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և չատ չ փաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամին առաջ կը դնէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905թ 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քիւրտ Նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հատուցած է Սակարիոյի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ առնելու, անոնք Սակարիոյի մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելի առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գլխով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 50—32

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՂԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պալիա-Գարասարայի հանրիսի Ընկերութիւնը իւրաքանչիւրը 100 ֆրանքանոց 6000 (60,001-66,000) բաժնեթուղթերը հրապարակ հանած է, դրամագլուխը ուելցնելու համար, և անոնց դրաշմատուրքերը վճարուած ըլլալուն, բաժնեթուղթերու տէրերը կրնան ներկայանալ դրաշմատուրքի Դալաթիոյ դրասենեակը, ուր տարի եղած օրինական ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

26/8 տեսպ. 1908 3—2

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԻ ԱՄՐՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սկանդիկ, Իզմիր, Պիրէոս, Բադրաս, Վօլօ, Շիրա, Բալամաքա, Բաճկ եւ Բանեֆա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հանի 260,000,000 արախմի։

Աթէնքի Պանքան կը դրաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վճառանքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը դրէնէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, բա և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամանագրեր կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնարարներուն չատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը եւ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և դեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամարի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ տարուան »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տեսակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յանձնարարներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փոփոքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, ամենց տրամադրութեան տակ կը դնի մասնաւոր աւանդներու տեսակներ, որոնց մէջ կրնան արժանաբրել տա առուտուր 100 տոկոսի աւանդ դրամար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն դրուշ 52 տոկոդրամ։ 50—15

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՄՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԻՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԴԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վնարուած։
Պահեստի գումարներ 38,000,000 ֆուրոնի չափ։

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ԴԱՍԱՊԵՏՆԵՐԸ

Վճարումները սոսկիզբառմով բլլալու են։

Ցիտուն դրաչէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք- Լտայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ ոսկէ տակի գումարներու համար հարիւրին 3։ Մակայն կրնայ տակաւին տակը իջեցնել կամ տեղւոյն տեղւոյն լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ խնայ տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եւ առնուիլ տակէն տակն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան եւ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ապրարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100- 150 ոսկի գումարի համար	
6	»	151- 200 » »	»
10	»	201- 500 » »	»
15	»	501-1000 » »	»
30	»	1001 և անկէ վեր »	»

Վինըր Պանք-Ֆեւրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած տեսնն վճարելով տեղւոյն պարտնեկած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆեւրայն խնայուած գումարը պարտնեկող տեսակ ալ կը ստանէ տնտիպանի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (Վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—8

Խնայողական Սնտուկին զաս, Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը գրաղի նաեւ տեղատարական ուրիշ գործառնութիւններով։

Ս. Զ Գ

Պաղտատի Օսմանեան Կայսերական Երկաթուղւոյ Ընկերութիւն

Պաղտատի Օսմանեան Երկաթուղւոյ Ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել հանրութեան թէ՝ 1/14 Սեպտեմբեր թուականէն սկսեալ նոր ժամանակացոյց մը գործադրութեան պիտի դրուի թէնտա-Էրէյլի-Պուկրբլի գծին համար։

Փոխանորդ Վարչական Խորհրդոյ
Հայտար-Բաչա, 22/4 Օգոստոս 1908

Ս. Զ Գ

Անատօլուի Օսմանեան Երկաթուղւոյ Ընկերութիւն

Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել հանրութեան թէ՝ 1/14 Սեպտեմբեր թուականէն սկսեալ նոր ժամանակացոյց մը գործադրութեան պիտի դրուի ամբողջ գծին՝ ինչպէս նաեւ Հաճիսկէ-Առասպարարի և Ալայունտ-Բէյօթանի մասնաճիւղերուն համար։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Հայտար-Բաչա, 22/4 Օգոստոս. 1908

PHŒNIX ASSURANCE LD. C°

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Ս.Գպ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և գիտուն մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան ճեռնարկանն եղան է

ՈՒԿԱԶԱՄՏՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԱՆՏԻՔԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՈՒ ՎՆԱՍՈՒՑ

Ցարդ վճարուած է տուուել քան 27000000 ոսկի։

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց
Դ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքարիս խան, Պանք Օթոմանի մօտ,
Ղալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
Ֆնտգլեան խան ՁԻՎԱՆ ԹԼԷՐԼԵԱՆ

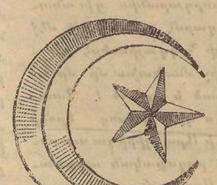

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեպտ 20 թուականի Ֆիրմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Գալաթիա, Նոպլը խան, Հէյզարէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրատիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Թ. Սատօք, Շէյխ իլ Իսլամ խան, Պահճէ Դարտ թիւ 10.
Պոլիս, Ապամ պէյ և Էմկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Լէմոն-Լիմանի, Պահչէ Դարտ Իպմիր փողոց.
Դոմարդիւղ, Ալիքսանդր Ատամիանցի շուկայի հրապարակ.
Դոմարդիւղ, Մ. Ս. Անդրիա, Մոսա հասուսի.
Պէյօղլ-քաէրէ, Մ. Ս. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռասի, Պէյնէրքաէրէ հասատէսի, թիւ 137.
Գալաթիա, Մ. Ս. Բիրիանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէյսուլ Էֆ.
Մարմարիզ, Մ. Ս. Անէէլիէս, Իսլամանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Բէյէլհան Էֆ.։

17 Դոլարագրութիւնք օսմ. գրիւոր քաղաքաց մէջ։

ՓԱԼԱԳԱԹԵԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԼԵՅՈՒԱԴԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱԲՈՒԵՍՏԱԿԱՆ, ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿՆԵԱՅ

Կ. Պոլիս, Գասը-Գիւղ, Մէօճիւրտար ճասէսի

Դրդ Տարեբերան

Բանիմաց ծնողաց գնահատման և քաջալերութեան մէջ՝ Վարժարանս անխափան կը շարունակէ իր ընթացքը արդիւնաւորապէս, իբրեւ իր տեսակին մէջ միակ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ Հաստատութիւնը՝ աղջկանց խնամեալ և հիմնական կրթութեանը նուիրուած, լեզուագիտական և գեղարուեստական ուղղութեամբ։

Վարժարանս հաստատուած է նորագոյն լայնաբակ և օդասուն շէնքի մը մէջ, որ իր ներքին բաժանումներովը և օդաւէտ դիրքովն ալ գպրոցական ամէն յարմարութիւն կը միացնէ իր մէջ, Գիշերօթիկ և Ցերեկեայ ուսակերտուհեաց համար հանգստաւէտութեան և առողջապահիկ ամէն պայման լրացնելով։

Աղջիկներէ և գիտակցութեան հասնելու դարձ, հիմնական կերպով կ'ուսանուին Հայերէն, Ֆրանսերէն, Անգլերէն եւ Թուրքերէն լեզուները, ձեռամբ մասնագէտ ուսուցչներու և ուսուցչուհիներու, գործնական կեանքի արդի պահանջմունքներուն համապատասխան կերպով և դիւրաւոյց մեթոդներով։

Մասնաւոր խնամքի և հոգածութեան առարկայ է Ֆրանսերէն լեզուաց Խօսակցարարութիւնը (բռաթիք)։ Ցատուկ խնամով կ'ուսանուին նաեւ Գծագրութիւն, Աւանդն Տնտեսութիւն, Կարու Ձեւ, Սանդղագործութեան զանազան տեսակները (ձեռքով և մեքենայով), Զարմանալի և Գործնական Երաժշտութիւն, մասնաւորապէս ԴԱՇՆԱԿ և ՁՈՒԹԱԿ։

Դիպերթիներու համար կառաքելաբար մնունդ և բնտանեկան ոգիերի խնամք։

Աշակերտաց վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 1 Բ.։

10—9 Տեսչուհի Հիմնադիր-Տնօրէն
ՀՐԻՊՍԻՄԷԱՆ ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ՄՈԽՐԱՁՈՒՐԻ ՊԷՏՔ ՉԿԱՑ
ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ

ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ

ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՁԱՅՆ

Գիս Իսլամի նճանաւոր էիմիագետ Հէրիլ Ռամարինի
75% խնայողութիւն!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ճերմկութիւն,
ԱՆԹԵՐԻՀԱԿԱՆԵԼՈՒՄ

ԵԹԷ ՓՈՐՁԷՔ՝ ԴՈՒՐԱ Ա.Լ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՐ

Քանի մը մրցանակներ ստացած է զանազան ցուցահանդէսներէ, վկայագիրներ՝ զանազան կառաւարներէ, տեղեկագիր պաշտօնական քիմիագէտ Պ. Սիմոնսէն և Կայս. բժշկական վարժարանի բրօֆէսէօր Տօքթ. Ռէյլանտէ։

ԲԱԼՈՐ ՆՈՊԱԳԱՅԱՀԱՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՔՕՕՊԷՐԱԹԻՎԻ ԴՈՒՆ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ համար
ՌԱԲԱԵՈԱՆՆՈՒ, ԲՕԼԱՍԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պաղատ հան, թիւ 7, Կ. Պոլիս
ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ - 50—3

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԷՔ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեասյի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպաս	1069	Տիրս	4311	Հիքսոլիս	1531	Մարէլլս	3709	Սաքիս	1119
Ալէքթ	3607	Տամիս	988	Հէնեան	3720	Մէրքատս	3557	Տէրիս	1735
Անէէլ	1541	Տուրս	2933	Հարտիթիս	1600	Մէլս	1057	Սիլվիս	119
Աթիոսաս	2377	Տրաքս	1718	Համմոնդ	595	Մանդելէլլս		Պոլիս	1203
Գոսանս	1329	Տիմաս	504	Իսլիս	2354	Մուրիլլս	3419	Տոռոս	1323
Գարսանս	364	Էլաս	3464	Իսաուս	5540	Նիլս	1933	Թ. Ուիլսն	1546
Գէֆիալ	4481	Էսաքաս	1520	Ջեանս	1080	Ոսիս	4100	Թաքիս	3327
Դէլոս	1371	Էքտաս	1841	Ֆիլիս	1058	Պէքմարս	4036	Բուլեաս	1470
Դամիրս	1357	Ֆիրս	954	Ֆարլիս	2307	Ռիլանս	1535	Օլիվիս	242
Դարքէ	1244	Ֆիրնլանս	1828	Ֆրանս	1700	Սալիրս	1687	Վանաս	1918
Դարս	1024	Ֆլամինկս	849	Հէս	1058	Սալս	520	Վիս	1323
Զիքսոս	3729	Ֆրանչիսքաս	1582	Հեբանիս	2272	Ռիսլիս	3329	Վալիանս	2831
Թոսէրս	3331	Հարիլէս	3060	Հիլմանս	1643	Ռիհանաս	1558	Տէրս	1250
Գալարաս	4235	Կիլիանս	1143	Հարլինս	3191	Ռուլս	1613	Տէնս	1260
Դանիս	3905	Կոզս	701	Մարլս	724	Բանէր	1769	Տորս	
Փարս	296	Կրասնս	7303	Մարլինս	1273	Ռոզարիս	136	Տարսն	

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած են

Այէքրս չոգենաւը, նաւապետ Հիլ.
Միքասս չոգենաւը, նաւապետ Թօրս.
Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուին

Քարս չոգենաւը, նաւապետ Ճէյքսըն, հոկտ. 4ին

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՍՈՆՍ
Թիւ 22—24, Գիւլիւք Միւսէֆ խան, Ղալաթիա 10 50—36

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ամբողջ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նայոգրիս
Մինիս	Էմիլիա
Բափսիս	Գուգրիս
Թէյպր	Մաէրիս
Նարպօն	Ֆայէի
Նավարին	Ֆարոս
	Թիպս

Առաջին զարգի չոգենաւերը չատ հանգստաւէտ են, ասոնց մէջ ամէն ընդարձակ տեղեր ունին, ելեկտրական թեամբ կը լուսաւորուին եւ կան համբարձակներ հանար ուզուածներ։

Երկրորդ կարգի չոգենաւերն ալ սահմանուած թեամբ համբարձակներ կան։ Ամէն բան ուշադրութեամբ կ'ուսանի։

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց համար դիմեն ուղղակի մեզ կամ մեր գործակալներուն։ Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւամատոյցներուն համար ուղղակի կերպով։

Դիմել՝ ՈՍԻՊՈՎ եւ Ընկ. Գալաթա Ռուէլ խան Գոնէլ գրասենեակը

ՀԱՅՈՑ ՄՕՍ Ընկ.
Տէր. Ադրեն Լիվրաս.

50 44 31

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարաւան երթեւեկութիւններ

Սեպտեմբեր

Դ. 3/16 Իւէպօլի, Սիզնա, Սամսուն, Օրաս, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ և Գոնիա. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։

Դ. 3/16 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։

Հ. 4/17 Իզմիր, Ֆիրէն և Աղէքսանդրիա. ժամը 10ին։

Հ. 4/17 Օտեսա. ժամը 4ին։

Ուր. 5/18 Սեպտեմբեր. ժամը 10ին։

Շբ. 6/19 Օտեսա. ժամը 10ին։

Շբ. 6/19 Տարասնէլ, Միթիլլի, Իզմիր, Գիրա, Հուգաս Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Գելիսէթ, Հայֆա, Եաֆա, Բորգ-Սաֆա և Աղէքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթիա. քարտէզի վրայ, Մէյմանէքի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վաքիֆ Եէնիքեան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍ.

Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Սեպտ. 15ին, Սիրիասի, Մարսիլիան
Սեպտ. 14ին, Ժոնֆ, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 14ին, Ժոնֆ, Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիրէի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարտէզին վրայ։

15 50—48 Թ. ՌԲՊՈՒԼ

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիէալ Մէյլ Լայն)

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարաւական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղէքսանդրիոյ միջեւ։

Օսմանիի չոգենաւը, նաւապետ Կամիլլի, կ'բանէ, 13 սեպտեմբեր 1908 (Ը. Ե.) կէս օրէն Աղէքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 15 սեպտ. 1908 (Ը. Ե.) կէս օրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղէքսանդրիա, ճանապարհով Իզմիր և Գիրա։

ՍՈՒՐԻՈՅ Գի